БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 33 (7063)
ФЕВРАЛИИН 9
СРЕДА
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Малай үбэлжэлгэдэхи дутагдалнуудые усадхаха

Советскэ арадай ажаhуудалые саашадань хэлбэришэгүйгөөр hайжаруулхын түлөө партии, правительство саг үргэлжэ оролдодог. «Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай» партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоол хадаа энээниие үшөө дахин гэршэлнэ. Эгээл иимэhээ советскэ арад, тэрэ тоодо манай республикын ажалшад энэ тогтоолые ехэ баяртайгаар угтаба.

Манай республикын колхознигууд, машинно-тракторна станцинууд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолтой танилсажа, малажалые саашадань хүгжөөхэ тухай табигдаhан зорилгые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхээр бэлэн байhанаа мэдүүлнэ. Сэлэнгын аймагай колхознигууд, МТС-эй механизаторнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, абтаhан түлнүүдээ бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэбди гэжэ мэдүүлнэ. Энэ аймагай hаалишад үнеэдhээ шадаал hаа ехэ hү hааха гэжэ оролдоно. Жэшээнь, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүү hаалишад Жамбалова, Гомбоева гэгшэд суудхэ соо hаамхай үнеэн бүриhөө 20—24 литр hү hаана. Мүн энэ колхозой нютагай үүлтэрэй гүүртын hаалишад hаамхай үнеэн бүхэнhөө суудхэдээ 10 литр hү hаана.

Малажалые дам саашадань хүгжөөхэ, илангаяа тэрэнэй ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ талаар манай республикада ехэ дутагдалнууд бии байна. Колхозууд, МТС-үүд болон совхозууд малажалай продуктнуудые тон багаар үйлэдбэрилнэ, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ хүдэлмэри мууса ябуулна. Малажалhаа ехэ продукци абахын тулада түбхын түрүүн малай харууhа, эдеэлүүлгэ эрид hайжаруулха хэрэгтэй.

Бүхы малаа, шэнэ гараhан түлнүүдээ бултыень hайнаар ондо оруулха гээшэмнай колхознигуудай, МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй шухалын шухала зорилго мүн болоно. Түрүү колхозууд МТС-үүдэй туhаламжатайгаар малай үбэлжэлгые зүбөөр эмхидхэhэнэй ашаар үнеэдhээ hү ехээр hаана, малынь тобир тарган. Жэшээнь, Баргажанай аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз үнеэдээ байрадань байлгажа, зүбөөр эдеэлүүлэн hаалга эмхидхэhэнэй ашаар hү hаалга дээшэлүүлжэ шадаа.

Үбэлэй сагта малай харууhа, эдеэлүүлгэ hайнаар эмхидхээгүй хадаа тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын, малажалhаа ехэ продукци абахын аргагүй. Гэбэшье, олон аймагуудта малай үбэлжэлгэ ехэ бэрхэшээлтэйгээр үнгэргэгдэжэ, мал олоороо туража, хүсэ тамираа алдажа байна. Зарим колхозуудта мал үхэнэшье. Кяхтын, Кударын, Бичурын, Закаменай аймагуудай зарим колхозуудта малай үбэлжэлгэ муугаар үнгэргэгдэжэ байна. Эдэ болон бусад зарим аймагуудай олон колхозуудта бии байhан тэжээлээ уридшалан буйлуулан бэлэдхэжэ малда эдюулдэггүй, харин хүл доронь хаяжа үгэдэг байна. Үбhэ солоомые иигэжэ гаргашалхада, тэжээлдэ хор, малда hайн, хоолтой тэжээл болодоггүй. Бүдүүн тэжээлые иигэжэ гамгүйгөөр гаргашалhанай гэмээр олон колхозуудта үбhэ солоомон мүнөө бага болоо. Мүн малые дэбисхэр муутай сэбдэг байрада хонуулха ушар али олон үзэгдэнэ. Малай, илангаяа хонидой үбэлэй бэлшээрие зүбөөр эмхидхэхын тулада зохихо хүдэлмэри олон газарта ябуулагданагүй. Эдэ бүхы дутагдалнуудые зайсуулха шухала.

Малай үбэлжэлгын эгээл харюусалгатай бэрхэшээлтэй hаранuудынь мүнөө үлэбэ. Юуб гэхэдэ, февраль, март hаранuудта мал олоороо түрэхэ байна. Тиимэhээ малаа тураангүйгөөр ондо оруулха, түлнүүдээ бүрин бүтэнөөр абаха хэрэгтэй.

Колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, фермэнүүд болон гүүртэнүүдые даагшад, малажалай мэргэжэлтэд малай үбэлжэлгые эмхитэй hайнаар үнгэргэхын тулада бүхы хэмжээнүүдые абаха, доторойнгоо арга боломжонуудые бодомжотойгоор, аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ ёhотой. Түбхын түрүүндэ бии байhан бүхы тэжээлээ гамтайгаар гаргашалха, үбhэ солоомоёо буйлуулжа, бэлэдхэжэ, концентрированнэ тэжээлые татажа малда эдюулхэ шухала. Тэжээлые уридшалан бэлэдхэхэ, буйлуулха хүдэлмэриие МТС-үүд эмхидхэлсэхэ, зооветеринарна мэргэжэлтэд ударидаха уялгатай. Энээнэй хажуугаар колхозууд, МТС-үүд нэмэлтэ тэжээл—хагда, ожорhо бэлэдхэхэ хүдэлмэри эмхидхэхэ ёhотой. Боломоор газарта малай, илангаяа хонидой үбэлэй бэлшээри зүбөөр эмхидхэхэ шухала. Хонидые үдэшэ үглөө hайса халуулаад, хагда hайнтай бэлшээридэ ябуулхада hайн гэжэ түрүү хонишодой дуй дүршэл харуулна. Энээниие иимагтал зүбөөр, шадамараар эмхидхэхэ шухала.

Колхозуудай хонидой-товарна фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд хонидой, илангаяа нарин, нарибтар ноohотой хонидой үбэлэй харууhанда тусгаар анхаралаа хандуулха ёhотой. Үүлтэртэ хонидые тураангүйгөөр ондо оруулхада hайн шанартай ноohо үгэдэг. Тиимэ хадань эдээниие зүбөөр эдеэлүүлхэ, харууhалха шухала. Хонидые үбэлдөө заатагүй уhалха хэрэгтэй.

Манай республикын колхозууд энэ үбэл түрүүшынхеэ шахуу бүхы түлнүүдээ шэнэ арга методээр түлжүүлжэ байна. Иимэ аргые хэрэглэхэ, зоотехническэ наукын заабаринуудые хазагайруулжа болохогүй. Юуб гэхэдэ, эдэ арга методые буруугаар хэрэглэбэл, колхозууд айхабтар ехэ гарза хохидолдо орохо байна. Мүнөө хаа хаанагүй хурьгад, мүн тугалнуудшье олоороо абтажа эхилэнхэй. Тиимэhээ зооветеринарна мэргэжэлтэд түлнүүдые шэнэ аргаар түлжүүлгэ эмхидхэхэ, малшадта туhаламжа үзүүлхэ уялгатай.

Колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудай партийна организацинууд, МТС-үүдтэхи партиин айкомуудай секретарьнууд түрүүтэй бүлэг хүдэлмэрилэгшэд малшадай, мүн үбэлжэлгэдэ ябажа байhан механизаторнуудай дунда политическэ хүдэлмэри ябуулха, тэдэнэй культурна эрилтые хангаха, тэдэндэ зохид таарамжатай ажаhуудал байгуулха хэмжээ абаха уялгатай.

Малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ, малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ гэhэн партиин ЦК-гэй январска Пленумэй табиhан зорилгые бэелүүлхын түлөө тэмсэхэ гээшэмнай республикын хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй арюун уялга мүн болоно.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Уранзохёолшо И. Ю. Крикщюнасые (Иоварасые) Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха тухай

Уранзохёолшо И. Ю. Крикщюнасай (Иоварасай) түрэhөөр 75 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, уранhайханай литературын талаар тэрээнэй габьяатай байhыень тэмдэглэжэ, Крикщюнас (Иоварас) Ионас Юозовичые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1955 оной февралиин 5.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Уранзохёолшо А. А. Первенцевые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха тухай

Уранhайханай литературын талаар габьяатай байhанайнь түлөө түрэhөөр таби наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан Первенцев Аркадий Алексеевичые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1955 оной февралиин 5.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

СОЮЗАЙ СОВЕДТЭ

Февралиин 7-до Москвада, Кремлёвско Ехэ Ордон соо СССР-эй Верховно Соведэй хоёр Палатын заседанинууд тус тустаа болобо. СССР-эй 1955 оной Гүрэнэй бюджет тухай ба СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай асуудалые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлүүлэгдээ.

Үгэ хэлэhэн депутадууд Гүрэнэй бюджедые нэгэн дуугаар hайшаагаа. Юуб гэхэдэ, энэ бюджет советскэ арадай шухала интересүүдтэ зохилдоно. Оронойнгоо бодото ээзд бологшо депутадууд промышленна ба хүдөө ажахын продукциие ехэ болгохо талаар ашаглагдаагүй арга боломжонууд болон резервнүүд тухай хэлэhэн, гүрэнэй аппарадай хүдэлмэриин дутуунуудые зааhан, табанжэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ шэглүүлэгдэhэн тодорхой дурадхалнуудые оруулhан байна.

Үглөөнэй 10 часта Союзай Соведэй заседани нээгдээ. Депутат **А. Д. Даниялов** (Дагестанска АССР) түрүүлжэ үгэ абаа. Республикынгаа промышленностиин хүдэлмэриин дүнгүүд тухай тэрэ хэлээ. Республикын промышленность үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. 1953 онойхидо орходоо 17 процентээр ехэ продукци бүтээн гаргагдаа. Зарим предприятинуудынь табанжэлэйнгээ даалгабаринуудые мүнөө дүүргээд байна. Үйлэдбэриие үргэдхэхын тулада республика дотор бии байhан арга боломжонуудые СССР-эй ба РСФСР-эй промышленна ба эдеэ хоолой товарнуудай министерствонүүд хүсэдөөр хэрэглэнэгүй гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Транспортын, амhартын дутамаг, предприятинуудай хүсэ багатай дээрэhээ үнгэрэгшэ жэлдэ нилээд ехэ үрэ жэмэс ба овощь буйлуулагдангүй үлэhэн байна. Республика дотор ойрын жэлнүүдтэ садуудай ба винограднигуудай талмайн нилээд үргэдхэгдэхэ байhые мэдээсэхэ зуураа, нүхэр Даниялов сад ба огород тарилгада хэрэгтэй багажа зэбсэгүүдээр, хүдөө ажахы хоротонтой тэмсэхэ химикадуудаар колхозууд болон совхозуудые хангаха шухала байhан тухай асуудал табиhан байна.

СССР-эй Ой модоной промышленностиин министерство тушаа хэдэ хэдэн депутадуудай хэhэн шүүмжэлэлнүүд тон зүб гэжэ депутат **Г. М. Орлов** тэмдэглэхэ зуураа, бии байhан дутуунуудаа усадхаха бүхы хэмжээнүүдые министерство абажа байна гэжэ мэдүүлээ. Модо бэлэдхэлэй хэмжээе ехэ болгохо, тэрэниие саашадань механизацилха, промышленностиин энэ hалбарида ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар hүүлэй үедэ хэгдэhэн хүдэлмэри тухай тэрэ хөөрэжэ үгөө.

Тувинска автономно областиин ажалшадай амжалтанууд тухай депутат **С. К. Тока** хөөрөө. Тувинска арадууд нүүдэл байдалтай байхадаа нилээд ехээр зободог тулидаг байhан юм. Ажалша арадууд колхозуудта нэгэдээд ажахынгаа байгуулалтада жэл ерэхэ тудам улам ехэ амжалтануудые туйлана. Областиин колхозууд болон совхозууд үнгэрэгшэ жэлдэ малажал хүгжөөхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргээ, таряа, ноohо, мяха, арhа тушааха даалгабаринуудаа болзорhоонь урид дүүргэhэн байна.

Бүгэдэниитын долоон жэлэй уялгата hуралсал Тувада бэелүүлэгдээ. Нютагай зоной дундаhаа гараhан мэргэжэлтэдэй тоо жэл ерэхэ бүри олон болоно. Арадуудай олон хүбүүд, басагад багшанар, агрономууд, врачууд болоhон байна.

Нүхэр Тока Гүрэнэй бюджедые hайшаагаа.

Депутат **П. Ф. Ломако** үнгэтэ металлургиие хүгжөөхэ асуудалнууд тухай гол түлэб хэлэhэн байна.

Шэнэ техникын туйлалтануудые—бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлтэнүүдые, ажал ехэтэй ба хүшэр хүдэлмэриие комплексноор механизацилгые бүри үргэнөөр нэбтэрүүлгэ, ажалай түрүү методүүдые дэлгэрүүлгэ промышленностиин энэ hалбариин шухала зорилго болоно гэжэ тэрэ хэлээ. Эдэ хэмжээ-ябуулганuудые бэелүүлгэ бүри жэгдэ hайнаар хүдэлмэрилхэ арга олгохо, арадай ажахын түсэбые үнгэтэ металлургиин бүхы предприятинуудай дүүргэлгые хангаха байна гэжэ тэрэ хэлээ.

Горно шанаржуулгын машина бүтээлгые хүгжөөхэ талаар табигдажа байhан хойшолуулашагүй асуудалнууд тухай депутат Ломако үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

Депутат **К. К. Николаев** Свердловско областиин городской барилгын ба тэдэниие болбосон зохид түхэлтэй болгохо асуудалнууд тухай тогтожо хэлэhэн байна. Нүхэд Н. А. Булганин, А. И. Микоян болон Н. С. Хрущевой Свердловскдо ябаад ошоhонhоо хойшо архитекторнууд болон барилгашад барилгын хэрэгые hайжаруулхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэдэг болоо гэжэ тэрэ заагаа.

Бюджедэй проектые hайшааха зуураа, өөhэдтөө даалгагдаhан зорилгонуудые нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тулада областиин ажалшад бүхы хүсэеэ зорюулха гэжэ депутат үгынгөө түгэсхэлдэ найдуулhан байна.

Хүндэ индустрида шухала hууринуудай нэгые эзэлдэг химическэ промышленностиин хүдэлмэри тухай депутат **С. М. Тихомиров** хөөрөө. Химическэ промышленность 1954 ондо 1950 онойхитой сасуулбал 74 процентээр ехэ продукци бүтээн гаргаа. Лисичанска азотно-туково комбинат, Джамбульска суперфосфатна, Стерлитамакска содын заводууд, Березниковско калийна комбинат бусад олон предприятинууд ашаглалгада үгтэhэн байна.

Тиихэтэй хамта министерствын хүдэлмэридэ, тусхайлбал мүнөө үеын техникые бүтээхэ ба хэрэглэхэ талаар ехэ дутуунууд бии гэжэ тэрэ хэлээ.

Энэ сесси дээрэ депутадуудай хэhэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые Химическэ промышленностиин министерство хараадаа абаха, эндэ оруулагдаhан дурадхалнуудые бэелүүлхэ хэмжээнүүдые абаха гэжэ нүхэр Тихомиров хэлээ.

Союзна республикануудай Наукануудай академинүүдэй научна хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ шухала байhан тухай депутат **В. А. Амбарцумян** (Армянска ССР) хэлээ.

Депутат Амбарцумянай хэлэhэнэй hүүлээр үгэ хэлэлгэ дүүрээ. СССР-эй финансын министр депутат **А. Г. Зверев** түгэсхэлэй үгэ хэлэhэн байна.

Союзай Совет хадаа СССР-эй 1955 оной гүрэнэй бюджедые орошынь 590.192.622 мянган түхэриг, гаргашань 563.482.491 мянган түхэриг байхаар нэгэн дуугаар баталан абаа. Тиихэдэ бюджедэй орошонь гаргашануудhаа 26.710.131 мянган түхэригөөр ехэ байха болоно. СССР-эй 1953 оной гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай тоосоон, СССР-эй 1955 оной Гүрэнэй бюджет тухай Хуули нэгэн дуугаар баталан абтаа.

Удаань Палата хадаа СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай асуудалые хаража үзэлгэдэ ороhон байна. Энэ асуудалаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь депутат **Н. М. Пегов** элидхэл хээ. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй нэгэдэхи ба хоёрдохи сессинүүдэй хоорондо гаргаhан Указуудые Палата нэгэн дуугаар баталаа.

Тиигээд Союзай Соведэй заседани хаагдаhан байна.

НАЦИОНАЛЬНОСТЬНУУДАЙ СОВЕДТЭ

Февралиин 7-до үдэрэй 4 часта Национальностьнуудай Соведэй заседани эхилээ.

Депутат **С. И. Митякин.** (Мордовско АССР) үгэ абана. 65 машинно-тракторна станцинуудай хангадаг 650 колхозууд республика дотор бии юм гэжэ тэмдэглээд, хүдөө ажахые, илангаяа малажалые дэбжээхэ хэмжээнүүдые абажа байhан тухайгаа нүхэр Митякин хөөрэбэ. Кукурузын тарилгын талмай үргэдхэгдэхэ, малда тэжээл болохо хартаабха ехээр таридаг болохо, сабшалан ба бэлшээриин газар hайжаруулгаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ юм. Машинно-тракторна станцинуудые хүтэлбэрилгэдэ бии байhан дутагдалнууд тухай оратор саашань хэлээд, пропашной тракторнууд болон ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ зэбсэгүүдые республикада ехээр асардаг болохо асуудал табиба.

Гүрэнэй бюджедые баталха тухай дурадхалые нүхэр Митякин дэмжэбэ.

Трибунада депутат **Б. П. Бещев** гараба. 1954 ондо түмэр замай транспорт 1950 онойхидо орходоо ашаа шэрэлгые 42 процентээр ехэ болгоо гэжэ тэрэ хэлэнэ. Тиигэжэ ашаа шэрэлгые ехэдхэхэ тухай табадахи табанжэлэй түсэб тушаа партиин XIX съездын директивэнүүд дүрбэн жэл соо 35—40 процент дүүргэгдээ. 1954 ондо ашаа шэрэлгын өөрынь үнэ химдаруулха ба ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даалгабаринууд дүүргэгдээ. Нөөсэлгын жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ, гүрэнэй бюджедээр хараалагдаhан уялганууд бүримүhэн дүүргэгдээ. Гэхэтэй хамта, олон түмэр замууд шухала ашаануудые шэрэхэ түсэбөө дүүргээгүй, тиихэдэ 6 түмэр зам ашаа ашаха түсэбөө дүүргээгүй.

Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 1955 ондо түмэр замууд ашаа шэрэлгээр ехэ ургалта үгэхэ ёhотой гэжэ оратор тэмдэглэбэ. Ажалай бүтээсын саашанхи ургалтые, мүн түмэр замуудай аша туhатайгаар хүдэлхые hаатуулжа байhан дутагдалнуудые зайсуулха ба химгадалгын гүрим тогтоохо хэрэгтэ Зам харилсаанай министерство тусгаар анхаралаа хандуулха байна. Хүндэ ашаа шэрэгшэд-машинистнуудай хүдэлөөнэй ехэ удхашанар тухай нүхэр Бещев саашань хэлэбэ. Попасная гэжэ депоhоо нүхэр Ивановой, Москва-Сортировочная гэжэ депоhоо нүхэр Блаженовэй, Курган гэжэ депоhоо нүхэр Блиновой болон бусадай патриотическа үүсхэлые даган, локомотивна бригаданууд 1953 онойхидо орходоо үнгэрэгшэ жэлдэ хүндэ ашаанай поезднуудые хоёр дахин шахуу ехээр ябуулаа. Энэ жэлдэ ашаанай поезднуудые саашадань олошоруулхаар хараалагдана.

Депутадуудай хэлэhэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые хараадаа абажа, Зам харилсаанай министерство хүдэлмэридөө бии байhан дутагдалнуудые зайсуулха хэмжээнүүдые абаха байна гэжэ үгынгөө эсэстэ нүхэр Бещев мэдүүлбэ.

Депутат **Ф. П. Котов** (Хабаровска хизаар) хизаарайнгаа арадай ажахын зарим hалбаринуудые хүгжөөлгэтэй хабаатай асуудалнууд тухай хэлэбэ. Хэдэн томо предприятинууд ба электростанцинууд хизаарта баригдана, городууд болон хүдэлмэришэнэй посёлогууд түргэнөөр ургана, теэд тэдэниие болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри гээгдэнэ. Энээнтэй хамта, Хабаровска хизаарай городуудай ажалшадые культурна ажаhуудалай талаар хангаха тухай гүрэнэй тогтоолые тон удаанаар дүүргэжэ байhан СССР-эй Загаhанай промышленностиин, Судна барилгын, Хүндэ машина бүтээлгын министерствонүүдые нүхэр Бещев шүүмжэлбэ.

1940 онойхидо орходоо үнгэрэгшэ жэлдэ министерствын заводууд шэрэм хоёр дахин, булад — 2,4 дахин, прокат — 2,5 дахин ехээр үйлэдбэрилөө гэжэ СССР-эй Хара металлургиин министр нүхэр **А. Г. Шереметьев** мэдүүлбэ. 1955 ондо шэрэм, булад, прокат үйлэдбэрилгые нилээдгүй горьтойгоор ехэдхэхээр хараалагдана.

Хүдэлжэ байhан түхеэрэлгэнүүдтэ металл үйлэдбэрилгые саашадань ехэдхэхэ арга боломжонууд тухай хэлэхэ зуураа нүхэр Шереметьев зарим предприятинуудай агрегадуудые ашаглалгын дүнгүүдые сасуулан үзэнэ. Кузнецкэ металлургическа комбинадта жэлдээ дунда зэргээр 185 тонын мартеновскэ пеэшэндэ 1954 ондо булад хайлуулга 162 мянган тонно болоо, тиихэдэ Челябинска металлургическа заводто — 122 мянган тонно, Макеевскэ — 125 мянган тонно болоо.

Капитальна барилгын талаар гээгдэлтэй байhанайнь түлөө Металлургическа ба химическэ промышленностиин предприятиин барилгын министерствые оратор шүүмжэлбэ.

Якутска АССР-эй культурын хүгжэлтэ тухай депутат **М. Д. Нартахова** хэлэhэн байна. Ороной центральна, Уралай болон Сибириин городуудай дээдэ hургуулинуудта hуража байhан залуушуулай тоо жэлhээ жэлдэ республика дотор ургана. 1950—51 онуудай hуралсалай жэлдэ орходоо энэ жэлдэ ороной 122 вузуудта 2,2 дахин олон яхадууд-студентнэр hуража байна.

Гүрэнэй бюджэдые баталха тухай дурадхалые нүхэр Нартахова тэрэшэлэн дэмжэбэ.

Трибунада депутат **З. А. Шашков** гараба. Уhан замай транспортын хүдэлмэри hайжаруулха ба тэрэниие саашань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай гүрэнэй шиидхэбэреэр урмашаhан гол мүрэнэйхид уhан замай транспортда бии байhан доторой ехэ арга боломжонуудые хэрэглэхын түлөө тэмсэжэ байна гэжэ тэрэ хэлэбэ. 1954 ондо гол мүрэнэй флодой хүдэлмэрилэгшэд ашаа ба пассажирнуудые шэрэхэ түсэбөө, ашаа ашаха, буулгаха хүдэлмэринүүдэй даалгабариие дүүргэhэн байна.

Энээнтэй хамта гол мүрэнэй флодой хүдэлмэридэ үшөөл ехэ дутагдалнууд бии байна гэжэ оратор тэмдэглэбэ: суднануудай зогсохо ушар олон, ашаа шэрэлгын өөрынь үные химдаруулха даалгабари дүүргэгдэнэгүй, шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ асуудалда зохихо анхарал хандуулагданагүй. Уhан замаар ашаа шэрэхэдэ химда, ашатай туhатай байhые тоонгүйгөөр ашаа шэрэдэг зарим министерствонүүд түмэр зам хэрэглэнэ. Жэшээнь, СССР-эй Ой модоной промышленностиин министерство 1953 ондо уhан замаар шэрэхэ миллионhоо үлүү тонно, 1954 ондо 2,5 миллион шахуу тонно модо дутуу шэрээ.

СССР-эй 1955 оной Гүрэнэй бюджет тухай ба СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай элидхэл зүбшэн хэлсэлгэ дүүрэбэ.

СССР-эй финансын министр депутат **А. Г. Зверевэй** түгэсхэлэй үгэ хэлэhэнэй hүүлээр Национальностьнуудай Совет СССР-эй 1955 оной Гүрэнэй бюджет, СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай тоосоо нэгэн дуугаар баталаад, СССР-эй 1955 оной Гүрэнэй бюджет тухай Хуули баталан абаhан байна.

Удаань Национальностьнуудай Совет нэгэдэхи ба хоёрдохи сессинүүдэй хоорондо абтаhан СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь депутат **Н. М. Пеговэй** элидхэл шагнаа. Палата Указуудые нэгэн дуугаар баталба.

Национальностьнуудай Соведэй заседани иигээд дүүрэбэ.

Февралиин 8-да үдэрэй 1 часта Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтын заседани болохо

(ТАСС).

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан Туг Куйбышевгидробарилгашадай коллективтэ барюулагдаба

КОМСОМОЛЬСКИЙ ПОСЁЛОК. (Куйбышевска область), (ТАСС). Гидроэлектростанцинуудые барилгашадай Бүхэсоюзна мүрысөөнэй 1954 оной дүрбэдэхи кварталай дүнгүүдэй ёhоор, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан Туг үнгэрэгшэ жэлдэ Куйбышевгидробарилгашадай коллективтэ 3-дахяа барюулагдаба гэhэн баясхаланта мэдээсэл Жигулида абтаба.

Телячье арал дээрэхи уhа эюулгын түмэр-бетонно хаалта баригшад гидроузел дээрээ эрхим амжалта туйлаа. Тэдэнэр квартальна даалгабаряа 152 процент дүүргээд, хүдэлмэриингөө үные нилээд химдаруулаа.

Волгын баруун эрьедэхи ГЭС-эй байшан барилгашад энэ хүндэтэ шагналдань харюу болгон ажалайнгаа бүтээсые бүри ехээр дээшэлүүлбэ.

Гидроагрегадуудые хабсаргаха хүдэлмэри түргэн темпээр бэлэдхэл хэгдэнэ. Монтажнигууд металлическа путепроводые барижа дүүргээ.

Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые республикын ажалшад һайшаан угтаба

Агитаторнуудай семинар болобо

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолтой ажалшадые танилсуулхын тула партиин Иволгын айком эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулжа эхилээ.

Пленумэй тогтоолтой колхознигууд, механизаторнууд болон олониитые танилсуулхын тула партийна эхин организацинуудта туһаламжа үзүүлхэеэ айкомой гэшүүд, аймагай партийна болон советскэ эдэбхитэд колхозуудта гараба.

Февралиин 5-да Иволгын МТС-эй, мүн аймагай центрын партийна эхин организацинуудай секретарьнууд болон агитаторнуудай семинар боложо, «КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоол ба агитколлективэй зорилгонууд» тухай элидхэл айкомой эмхидхэлэй таһагые даагша нүхэр Галданов хэбэ. Тиихэдэ һаяын үдэрнүүдтэ аймагай бусад МТС-үүдэй ба колхозуудай партийна эхин организацинуудта агитаторнуудай семинарнууд хаа хаанагүй үнгэргэгдэхэ юм. Семинарай һүүлээр агитаторнууд бригада, фермэнүүд дээгүүр болон һунгагшадай гэр байрануудаар ябажа, КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленум дээрэ Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэл тухай, мүн Пленумэй тогтоол тухай хөөрэлдөөнүүдые хэжэ эхилхэ байна.

Аймагай Культурын байшан найман комсомолец болон залуушуулһаа бүридхэгдэһэн санаашадай нэгэ агитбригада эмхидхэжэ, колхозуудта гаргаба. Мүнөө дахин нэгэ иимэ бригада бэлэдхэгдэжэ байна. Тус бригаданууд колхозуудай холын гүүртэ, бригаднуудта ябажа хөөрэлдөө, элидхэлнүүдые хэхэ, концертнүүдые табиха даалгабаритай юм.

В. Доржиев.

Закаменайхидай үгэ

Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлээр абтаһан партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй тогтоолые Закаменай аймагай колхознигууд, МТС-эй механизаторнууд тон ехэ эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэжэ байна.

Энэ аймагай Хамниин сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой клубта малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй ба тэндэ ажалладаг агитаторнуудай зүблөөн болобо. Энэ зүблөөн дээрэ партиин айкомһоо Закаменай МТС-эй зонодо байдаг инструктор нүхэр Ловцов элидхэл хэхэ зуураа иигэжэ мэдүүлбэ:

—Партиин Центральна Комитедэй һаяхан болоһон Пленум малажалые хүгжөөлгын шиидхэхы нүхэсэл болохо орооһо таряа үйлэдбэрилгые саашадань ехэдхэхэ хэмжээ хараалһан байна. Таряа талхаар оронойнгоо хэрэглэмжые хүсэд дүүрэнээр хангахын тула ойрын 5—6 жэлэй туршада орооһо таряа үйлэдбэрилгын валовой суглуулбариие жэл бүхэндэ 10 миллиард пүүдһээ доошо бэшэ хэмжээндэ хүргэхэ хэрэгтэй болоно. Энэ зорилгые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада бидэнэр бултадаа эбтэйгээр оролсохо ёһотойбди.

Тэрэнэй һүүлээр колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Гырылов үгэ хэлэхэ зуураа, энэ тогтоолые ажалшадай дунда үргэнөөр тайлбарилха талаар агитаторнуудай зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Үгэ хэлэһэн малажалай хүдэлмэрилэгшэд болон агитаторнууд партиин ЦК-гэй энэ түүхэтэ тогтоолые тон ехээр һайшааба.

Ц. Субанов.

Зоной зориг бадаруулна

Февралиин 7-до КПСС-эй Кяхтын айкомдо партиин ЦК-гэй январска Пленумэй материалнуудые ажалшадай дунда пропагандировалха тухай асуудалаар зүблөөн боложо, айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр М. В. Багадаев элидхэл хэбэ.

Партийна, советскэ эдэбхитэдһээ 17 элидхэлшэд томилогдожо, тус зүблөөн дээрэ заабари абаад, ажалшадай дунда хөөрэлдөө, элидхэлнүүдые хэхын тула аймагай колхозууд болон МТС-үүдтэ гараба. Айкомой эдэ түлөөлэгшэд колхозууд, МТС-үүдэй партийна организацинуудта туһаламжа үзүүлжэ, ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэриие эрид шангадхаха, улаан булан, культбаза дээгүүр ябажа уншалга, хөөрэлдөө, элидхэлнүүдые хэхэ зэргэтэй.

Мүнөө партийна эхин организацинуудта январска Пленумэй шиидхэбэринүүдые зүбшэн хэлсэхын ба тобшо тодорхой хэмжээнүүдые хараалхын тула суглаанууд бэлэдхэгдэжэ байна. Тус суглаанууд һаяын хэдэн хоногой туршада хаа хаанагүй хэгдэжэ дүүрэхэ юм.

Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэ болгохо тухай парти, правительствын хараалһан хэмжээнүүдые аймагай ажалшад халуунаар угтаба. Һаяхан Калининай нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермэдэ, Пленумэй тогтоол тухай хөөрэлдөө дуулаад, энэ шиидхэбэридэ шэн зоригто ажалаараа харюусахабди гэжэ малшад нэгэн дуугаар мэдүүлбэ.

—Энэ хадаа ехэ лэ удхашанартай тогтоол гээшэ, бидэнэр малшад тус тогтоолые бэелүүлхын түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэхэбди гэжэ гүүртые даагша Сандак Ганжуров хэлээ.

Б. Михайлов.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй эбдэршэгүй блогой кандидадууд

ЗАЛУУ МЭРГЭЖЭЛТЫН ЖАРГАЛАЙ ЗАМ

Анна Никитична Овчинникова Улан-Удэдэ Бурят-Монголой зооветинститутда һуража байхадаа институдайнгаа һуралсалай ажахыда амаралтын үдэр бүхэндэ шахуу ошодог байгаа. Тэндэ республикын солото һаалишан Зинаида Григорьевна Максимова хүдэлэгшэ һэн. Тэрэ хадаа үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлхэ, тэжээлэй рацион табиха, дэлэнгыень эльбэхэ тухай тэрэниие һургадаг бэлэй.

Тэрэнь ерээдүйн зоотехнигэй һураһан юумэеэ бодото ажал дээрэ хэрэглэхэ ябадалдань туһалһан байна.

1952 ондо зоотехнигэй дипломтойгоор институт дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр нүхэр Овчинникова Торниин аймаг эльгээгдэбэ. Тэндэ аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын таһагта зоотехнигээр томилогдоо һэн. Энэ ажалда байхадаа колхозуудһаа элдэб тоо мэдээ суглуулха, тоосоо табихаһаа бэшэ, ондоо юушье харадаггүй, малшадай бодото ажабайдалһаа таһаранги байгаа.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай партиин Центральна Комитедэй түүхэтэ тогтоолнууд залуу мэргэжэлтын сэдьхэл зоригые хүдэлгэбэ. Колхозой фермэдэ ошожо, малажалай ашаг шэмэ үгэлгые саашадань ехэ болгохын, орон доторoo эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг дэлбэг болгохын түлөө тэмсэлдэ эрдэм мэдэрэлээ, хүсэ шадалаа үгэхэ гэжэ шиидээ һэн.

1953 оной ноябрь. Зоотехник Анна Никитична өөрынгөө хани нүхэр зоотехник Павел Константинович Овчинниковтай хүдөө ажахын шиидхэхы участогта хүдэлхэеэ Бургалтайн МТС-тэ ошобо. Тиихэдээ Павел Константинович МТС-эй главна зоотехник боложо, Анна Никитична «Заветы Ильича» колхозой зоотехнигээр хүдэлмэрилжэ эхилһэн юм.

«Заветы Ильича» колхозой ОТФ-е даагша Бальжи Сонсуевай урда гэрэлтэйхэн хурса нюдэтэй, урихан сагаан шарайтай эдир басаган зогсоно. «Иимэ залуу аад, яагаа ехэ эрдэмтэй юм. Магад кошарта дүтэлхэеэ, хонидой ойро хүрэхэеэ айха, тэдэниие холоһоо хараад лэ ябашаха хүн бэшэ гү,—гэжэ бодоод:—яахаб тиигээд, ябаял даа, тэргэдэм һуугты гэбэ.

Тэдэнэр Нарин гэжэ нютагта байһан хонинoй фермэ шэглэжэ ошобо. Наратай намдуухан үдэр байба. Теэд шоссе харгые үнгэржэ, хадын харгыгаар хатаруулһаар Ара-Тори руу ороходонь һэрюун һэбшээ үлеэжэ, хүйтэн болошоно. Һанаагаа зобоһон Сонсуев тэрэнэй хэды арсабашье, зоотехнигтэ дахаяа тайлажа үгэнэ.

—Басаган үмдэ, хүйтэ абажа болохош, үшөөл холохон ябахабди. Харгыдаа тэрэ басагантай хөөрэлдэжэ энээнэй урда тээ колхоздо ябажа үзэһэн, үзөөгүйень, ямар үүлтэрэй хонин үсхэбэрилөө хада олзо доход ехэтэйб гэхэ мэтэ асуудалнуудые һонирхожо һураба.

Һураһан лэ бүхы асуудалыень мэдэхэ байшоо. Тиимэһээ зоотехник һанаһандань хүрөө. Гэбэшье, залуу зоотехнигэй хүдэлмэридөө хайшан гэжэ хандаха, бэрхэшээлтэй яажа тэмсэхэ байһаниень тэрэ үшөө мэдэжэ шадаагүй. Үхэр-Шулуун гэхэ гү, ондоогоор хэлэхэдэ Оёор гэжэ нютагһаа долоон километр тухай ябаад байхадань хадын ташаланда һүрэг хонид ябаба. Тэдэ хонидые залуухан басаган адуулжа ябаа һэн. Бальжи тэрэ басагые ооголоод, ташуурайнгаа бүреэгээр даллана. Тэрэ хадаа солбон шамбай бэетэй, илдам дорюун зантай Анна Цыденова байгаа.

—Танилса, энэ манай зоотехник гээшэ—гэжэ тэрэ басаганай хажуудаа ерэхэдэнь хэлэнэ. Басаган миһэд гээд, гараа һарбайна. Тэрэ басаган мэргэжэлтые угтаһандаа баяртай. Хамта хүдэлхэ, зүбшэл эрижэ хандаха, техникумдэ һурахаяа бэлэдхэхэдэмни туһалха бээзэ гэжэ тэрэ хонишон һанаадхина. Баярлаһандаа бахардаад, хэлэхэшье үгэеэ олонгүй тэрэ хонишон зогсоно.

—Юу абяагүй байнаш, тэжээмэлнүүдээ Анна Никитичнада харуулыш, —гэжэ фермые даагша хэлэнэ.— Хайшан гэжэ хонидоо адуулнаш, юун гэжэ хөөрэхэ байнаш, бү гайха гэнэ.

—Та ябажа байгты, би Аннитай үлэһүү, хөөрэлдэхэбди, тиигээд хоройдоо хонидоо хотолуулна бээзэбди,—гээд зоотехник хэлэнэ.

Сонсуев арсан һагад: ябагаар хайшан гэжэ ошохонь гээшэб гэһэн мүртөө тэдэнэй үгэдэ орожо, Нарин тээшээ дабшуулба.

Зоотехник отарые удаан, ханамжатайгаар хаража, хонидой тарган һайн байһанда сэдьхэлээ ханана.

Үдэшэлэн, малшадай хонидтоо убһэ үгэхэдэнь туһалалсахаяа гараһан Анна Никитична иигэжэ хэлэнэ:— Ямар үбэл болохоб, хүйтэн бэрхэтэйшье саг боложо магад, теэд тэжээл багатай байнат, энээн тухай анхаралаа ходо табиха хэрэгтэй.

Овчинниковагай фермэ дээрэ байтарань Бальжи Сонсуевич ерэнэ. Хонишод болон сакманщигуудтай һүни орой болотор зоотехник хөөрэлдэжэ, шэнэ һониннуудтай, мүн уранһайханай литературын һониннуудтай тэдэниие танилсуулна.

Колхозойнь мал хори гаран газарта байдаг. Миил эрьеэд гараха болоо һаа, һара шахуу саг соо ябаха хэрэгтэй болоно. Хэды тиимэ болобошье һаань, Анна Никитична фермэ, гүүртэ бүхэндэ ходо ябажа, мал бүхэнэй ямараар харууһалагдажа байһаниие мэдэдэг, малшадта туһалдаг. Фермын хүдэлмэрилэгшэд тэрэнэй үгэһэн заабариие анхаралтайгаар шагнадаг, хүдэлмэри тухайгаа зүбшэдэг, тэрээндэ ехэ дуратай болонхой. Гэбэшье, тугалнуудые эхэһээнь һалгаажа түлжүүлхэ түрүү, шэнэ аргые һаалишад булта хэрэглэжэ шадаагүй байгаа. Залуу мэргэжэлтэ шэнэ аргын үлүү һайн тухай һаалишадта хэлэжэ үгэбэ.

Еши Цыренова гэжэ һаалишан бии байгаа. Тэрэ хадаа тугалаа эхэһээнь һалгажа түлжүүлхэ дурагүй байба. Тиихэдэнь Анна Никитична өөрөө жэшээ харуулха гэжэ шиидэбэ. Фермэ дээрэ һаалишан Еши Цыреновагайда ерэбэ. Тэрэнэй «Пеструха» гэжэ үнеэд түрэхэ байгаа.

—Тугал абалгадаа хэр бэлдээбта?—гэжэ тэрээнһээ асууба.

Мэдэнэгүйб, юу гэжэ хэлэхэб... даа,—гээд һаалишан харюусана.

Тэрэ тугалые эхэһээнь һалгааж... түлжүүлхэбди. Тиихэдэмнай тэр... тугал үдэр, час бүхэндэ ехэ болох... Хэды гэдэргээ буляалдабашье гар... һан тэрэ тугалые эхэһээнь һалгааж... түлжүүлхые һаалишан зүбшөөб... Овчинникова гурбан үдэр соо эн... фермэ дээрэ байлсаа. Энэ үе соо тэ... рэ тугал һайнаар түлжөө. Сүүд... соо 700 граммаар нэмээ. Тиихэдэ б... сад һаалишадайнь тугалнууд 4... граммаар нэмэдэг байба. Еши Ц... ренова ехээр баярлажа, тугалайнга... садхалан, элүүр энхээр түлжэхэд... урмашаа һэн. Тиигээд тугал абаа... бултыень эхэһээнь һалгаажа тү... жүүлбэ. Бэшэ һаалишадынь тэрээ... һээ жэшээ абажа тугалаа эхэһээ... һалгажа түлжүүлхэ талаар туһалам... жа Цыреноваһаа эридэг болоо һэ...

Хаяа нютагай МТФ-дэ Овчинни... кова нэгэтэ ерэбэ. Һаалишад үне... дээ зүбөөр эдеэлүүлэн һаадаггүй... хүхэ дэлэнгыень угаадаг, эльбэдэ... гүй байба ха. Тиигэжэ һүеэ дуту... һаадаг байгаа. Уданшьегүй үнеэги... һаажа дүүргэхэ дүтэлүүлһэн һаали... шан Максар Дашиевада хандаж... үнеэгээ зүбөөр һаахые дурадхаба.

—Энэ үнеэнэй дэлэндэ һүн үле... гүйл,—гэжэ гайхаһан янзатай... гаар хэлээд, «хэр шадахабши даа... гэжэ бодоод, һэжэгтэйхэнээр хара... на. Максарай тэрэ үнеэень дахи... һаажа ороһон Анна Никитичнае бү... хы һаалишад тойроод хара һэн. Үд... хэн гэгшын литр шахуу һү тэрэ һаа... ба.

—Буруушиинь муу юм даа, таб... жа хүхүүлдэг хүм, тиигээдшье һүгүй... үнеэн юм,—гэжэ Дашиева балаал... на.

Тиигээ һаа энэ үнеэгээ илгажа... амяарайнь эдеэлүүлхэеэ яанат. Тии... гээ һаатнай тад ондоо байха, томо... боложо, үнеэнтнай һүшье ехээр үгэ... хэл даа,—гэжэ Овчинникова зааба...

Хэрбээ Максар Дашиева урдань... үнеэн бүхэнһөө гурбаад литр һү һаа... даг байһан һаа, мүнөө зургаан литр... һаадаг болоо. Энэ хадаа үбэлэй үедэ... үнеэдһээ ехэ һү һаадаг болохо аргы... бии байһаниие гэршэлнэ.

Зоотехник Анна Никитична Ов... чинникова колхозой малшадые һур... гажа, өөрөөшье тэдэнэй баян дүй... дүршэлые хэрэглэнэ.

Овчинникова зоотехнигээр колхоз... до хүдэлмэрилһөөр тиимэшье үни... нэй бэшэ. Энэ үе соогоо колхозни... гуудай дунда ехэ хүндэтэй болонхой. Малшад тухайда анхаралаа таби... даг, тэдэндэ туһалдаг, колхозой нии... тын баялигые арьбадхахын түлөө... тэмсэдэг, институтда һуража олоһон... эрдэм мэргэжэлээ колхозой хүдэл... мэрилэгшэдэй шадабари болгохын... түлөө оролдодог байна. Ниитын хү... дэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадал... садаг юм. Тэрэ хадаа лектор, ажал... шадай депутадуудай Торниин айма... гай Соведэй депутат.

РСФСР-эй Верховно Соведэй де... путадта кандидадуудые дэбжүүлгын... суглаан дээрэ Торниин колхознигууд... эрдэмтэ зоотехник Анна Никитична... Овчинниковагай нэрэ нэрэлхэдээ... нүхэр Овчинникова арадай этигэл... найдабари харюулжа шадаха хү... гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлээ.

Д. Хилтухин.

Советскэ депутат—арадта алба хэгшэ мүн

РСФСР-эй болон автономно республиканuудай Верховно Соведүүдтэ, мүн ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгалтада бэлэдхэл үдэр ерэхэ бүри үргэдэжэ байна. Советскэ арад бүгэдэарадай энэ һайндэрые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтахын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэнэ. Энэ һунгалта хадаа манай Эхэ ороной хүсэ шадалай ургаһаниие, советскэ арадай өөрынгөө түрэл Коммунистическэ партиие, Советскэ правительствые тойрон нягтаар жагсанхай байһые дахяад харуулха байна.

Агуусхэ Октябрьска социалистическэ революциин ашаар урган мандаһан советскэ гүрэн хүдэлмэришэд ба таряашадай гүрэн мүн. СССР-эй политическэ үндэһэ һууринь помещигүүдэй ба капиталистнуудай засагые унагааһанай, пролетариадай диктатурые дайшалан абаһанай ашаар урган гараһан, бүхэжэһэн ажалшадай депутадуудай Соведүүд мүн болоно. СССР доторхи бүхы засаг ажалшадай депутадуудай Соведүүдээр бэелүүлэгдэдэг, городой ба деревниин ажалшадай засаг мүн.

Ажалшадай депутадуудай бэелүүлдэг бүхы олон янзын хүдэлмэри хадаа советскэ общественэ жолоодог ба залан ударидадаг Коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро ябуулагдана.

Манай общественнэ болон гүрэнэй байгуулалта хадаа гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ ажалшадые олоор, бодотоор хабаадуулха ябадалые хангана. Советскэ демократи болбол демократиин эгээн дээдэ формо байһан туладаа ёһото арадай демократи мүн. Манай гүрэнэй бүхы ажал-ябуулгые арад зоной дундаһаа гараһан хүнүүд хүтэлбэрилнэ. Ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй ажал-ябуулгада хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигентнэр эдэбхитэйгээр хабаадана.

Ажалшадай депутадуудай Соведүүд доодо шатаһаа эхилээд, дээдэ шата хүрэтэрөө арадай һунгамалнуудһаа бүридэнэ. Соведүүд арад зоной этигэл найдабариие бэелүүлэн, тэдэнэй ажаһуудалай интересые хамгаалдаг байна. Соведүүд болбол арад зондо дүтэ, тэдэндэ хүндэтэй байдаг, юуб гэхэдэ, тэдэнэр үргэн ниитын өөһэдэйнь организаци мүн.

Ажалша хүнүүд Соведүүдэй бүхы ажал-ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсан, ажал хэрэгээ бэрхээр эмхидхэжэ ябуулха талаар баян дүй дүршэл, мэргэжэл шадабари олодог, гүрэниие хүтэлбэрилхэ тушаа бодото һургуули гаража, ажахын ба культурна байгуулалтын зорилгонуудые гүрэнэй ёһоор шиидхэжэ һурадаг юм.

Гүрэнэй засагай органуудта һунгалта үнгэргэлгэ арад ниитын өөһэдэйнь хэрэг мүн. Советскэ арад өөһэдынгөө дуратай хүнүүдые хаанаһаашье, хэнээршье хашагдангүйгөөр, сүлөөтэйгөөр Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлдэг байна. Арад зон манай социалистическэ Эхэ ороной аша туһада ба һалбаран мандахын түлөө, коммунизмын илахын тулада шэн зоригтойгоор ажаллажа, этигэл найдабиратай болоһон эгээн эрхим түрүү хүбүүд, басагадаа Соведүүдтэ һунгадаг заншалтай.

Советскэ депутадууд арадай бодото һунгамалнууд мүн. Тэдэнэрэй дунда политическэ мэдээжэ ажал-ябуулагшад, нютагай эдэбхитэд, социалистическэ үйлэдбэриин түрүүшүүл—ажалай геройнууд, патриотическа хэрэгые үүсхэгшэд ба новаторнууд, түрүү хүдэлмэрилэгшэд ба колхознигууд, наука, искусство болон литературын хүдэлмэрилэгшэд, советскэ интеллигенциин түлөөлэгшэд—багшанар, врачнар, зоотехнигүүд, агрономууд болон бусадые харанабди.

Депутадууд хадаа Коммунистическэ партиин ба Советскэ правительствын политикые эдэбхитэйгээр, найдабаритайгаар бэелүүлэгшэд мүн. Тэдэнэр социалистическэ хуули ёһые наринаар сахижа, гүрэнэй интересые юунһээшье дээрэ харан, парти болон правительствын заабаринуудые түргэнөөр дүүргэлгэдэ ажалшадые эмхидхэхэ үүргэтэй. Соведүүдэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаха гээшэ депутат бүхэнэй арюун уялга мүн.

Ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй сессинүүдые хаһа саг соонь үнгэргэхэ ябадал депутадууд болон нютагай эдэбхитэдые Соведэй хүдэлмэридэ хабаадуулха, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлые үргэнөөр эрхилхэ, Соведүүдэй ажал-ябуулгада байһан дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэ ехээр туһалха байна. Нютагай Соведүүд болбол социалистическэ хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ, арад зоной материальна болон культурна ажаһуудалые һайжаруулха программые бэелүүлгэдэ ажалшадые эмхидхэхэ талаар тон ехэ хүдэлмэри хэнэ, хэхэшье ёһотой.

Советскэ депутат бүхэн үргэн арад ниитэтэй холбоогоо саг үргэлжэ, таһалгаряагүй бэхижүүлжэ байха уялгатай. Соведэй сесси дээрэ депутадуудһаа бүридэһэн саг үргэлжын комиссинуудые байгуулга айхабтар ехэ удхашанартай. Сомонуудай болон сельскэ Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинууд хүдөө ажахые, культурно-гэгээрэлэй, медицинскэ болон коммунально-ажахын, худалдаа наймаанай организацинуудта Соведүүдэй хүтэлбэреэ бэелүүлхэ хэрэгтэнь эдэбхитэйгээр туһалха үүргэтэй.

Ленинско-сталинска национальна политикые бэелүүлһэнэй ашаар, Советскэ засагай жэлнүүдтэ союзна болон автономно республикануудта олон тооной национальна кадрнууд —гүрэнэй ажал-ябуулагшад ургажа гараа.

БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта һунгуулиин № 48 Сосново-Озерско округһоо кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн Бато Мунко Цыдыпович Цыдыпов үгытэй таряашанай бүлэдэ түрэһэн, найма наһатайдаа нютагай баяшуулай мал адуулжа эхилһэн юм. Урдань, мүлжэлгэтэ байгуулалтын үедэ, Бато Мунко мэтэ бага балшар наһандаа баяшуулай барлаг болоод лэ бүхы наһан соогоо боро гүбөө дабангүй, буруугай бэлшээриһээ гарангүй ябадаг зонууд ямар олон байгааб! Коммунистическэ партяар хүмүүжүүлэгдэһэн Бато Мунко Цыдыпов Соведүүдэй хүдэлмэридэ арбаад жэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Сосново-Озерско сомоной һунгагшад Бато Мунко Цыдыповичые олон дахин Яруунын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведтэ депутадаар һунгаһан байна.

Ямаршье хүдэлмэридэ ажаллахадаа Бато Мунко Цыдыпович һунгагшадай захяае наринаар дүүргэдэг, хүсэ шадалаа, оюун бодолоо гамнангүй арад олониитын хэрэгтэ зорюулдаг байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда хүбүүдээ гү, али эсэгэ, аханараа гээжэ үншэрһэн үхибүүд гү, али үбгэн зэмдэгүүдшье болог, али һургуули һаяхан дүүргэһэн залуу мэргэжэлтэшье болог хамаагүй, бултандань тон анхаралтайгаар хандажа тэдэнэй мэдүүлгэ гомдолые, эрилтэ гуйлтануудые, зүбөөр түргэнөөр шиидхэдэг, зохихо туһа хүргэдэг юм. Депутат Цыдыповтэ нютагайнь хүнүүд ажал хэрэгэйнгээ болон хубиингаашье асуудалнуудаар ходо хандажа, таараха харюу абадаг юм.

1952 ондо нүхэр Цыдыпов Маленковой нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой түрүүлэгшээр һунгагдаад, мүнөө хүрэтэр хүдэлжэ байна. Энэ үе соо тэрээнэй хүтэлбэрилжэ байһан колхозой олзо доход эрид дээшэлээ, ажалта үдэртэ ехэ юумэн хубаагдадаг болоо. 1954 ондо тус колхоз ниитын малажал хүгжөөхэ түсэбөө бүхы түрэлэй малаар дүүргэээ, үнеэдэй болон хонидой ашаг шэмэ үгэлгэнь дээшэлээ.

Шэн зоригто ажалаараа суурхаһан, хамаг түрүү юумые колхозой үйлэдбэридэ зоримгойгоор нэбтэрүүлдэг, үндэр ургасын мастер, Социалистическэ Ажалай Герой Серпион Кириллович Киселев республикын ажалшадта мэдээжэ болонхой. Нүхэр Киселев колхозой үйлэдбэриин эрхим ажалша байхаһаа гадна, мүн нютагайнгаа олониитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадаар хоёрдохи болон гурбадахи зарлалнуудта һунгагдаһан ба мүнөө һунгуулиин № 56 Брянска округһоо БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нүхэр Киселев дахин дэбжүүлэгдээ. Хэдэн олон жэлдэ советскэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр ажаллаһан Яруунын аймагай Ульдургын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Б. Дамдинов, Иволгын сомоной Соведэй гүйсэдкомой гэшүүн, луговод, Социалистическэ Ажалай Герой Буда... цырен Тутутов, Хэжэнгын аймагай Дунда-Худанай сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Бальжит Очирова болон бусад арадта... үнэн сэхээр алба хэжэ ябана.

Тиихэдэ хэдэн олон эхэнэрнүүд... гүрэнэй эдэбхитэй ажал-ябуулагшад... болонхой. Хэдэн зуугаад хонишод, һаалишад, малшад, комбайнеркануд, трактористкануд, багшанар, инженернүүд, техингүүд гүрэниие... хүтэлбэрилгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Соведүүдэй депутадуу... бүхы хүсэ шадалаараа ажалшадта... алба хэжэ, һунгагшадайнгаа үгэһэ... захяануудые дүүргэхэ, ажалша... дай оруулһан мэдүүлгэ боло... гомдолнуудта анхаралтайгаар хан... дажа, тэдэниие саг соонь шиидхэх... зэргэтэй. Советскэ депутат—арад... зондо алба хэгшэ мүн. Тэрэ хадаа... шэн зоригтойгоор, үнэн сэхээр ажал... лажа, шэнэ түрүү үүсхэлые тэрэ дэ... рынь дэмжэн, зарим хүнэй ухаа... бодолдохи хуушанай үлэгдэлнүүдые... зайсуулан хүдэлмэрилжэ, Эхэ оро... нойнгоо экономикые бэхижүүлгэдэ... хамаг бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм... мэргэжэлээ үгэхэ зэргэтэй.

Союзна болон автономно респуб... ликануудай Верховно Соведүүдтэ, мүн нютагай Соведүүдтэ һунгалта... гүрэнэй засагай органуудай хүдэл... мэриие саашадань һайжаруулха хэ... рэгтэ шухала үүргэ дүүргэхэ байна.

Социалистическэ промышленно... тиие, хүдөө ажахые хүгжөөхэ та... лаар партиин ЦК-гэй табиһан ех... зорилгонуудые дүүргэхын түлөө бү... гэдэарадай тэмсэлые депутадуудай... толгойлхо байһаниинь дамжаггүй.

Б. ГАТАНОВ.

Үнеэдһээ һү ехээр һаахын түлөө саг үргэлжэ тэмсэе!

Үнеэн бүхэнһөө 2200 литр һү һаахаб

(Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан нүхэр Бубеевагай үгэһөө)

Би колхозойнгоо племенной үнеэдэй фермэдэ 18-дахи жэлээ хүдэлмэрилжэ байнаб. Энэ үе соо үнеэдэй харууһалга ба эдеэлүүлгые хайшан гэжэ эмхидхэхэдэ һайн байдагыень байса мэдэдэг, мүн ажалай нилээд дүй дүршэлтэй болоогдоо. Үнеэдһээ һү ехээр һаахын тулада һайнаар эдеэлүүлхэ, харууһалха хэрэгтэй. Урдань үнеэдые һайнаар эдеэлүүлхэ тухай анхарал багаар хандуулдаг, малаа бүдүүн ба шэмэтэ тэжээлээр хүсэд хангадаггүй байгаабди. Энээнһээ боложо, хэдышье һүтэй үнеэн үбэлжэлгын үедэ туража, һүеэ таһадаг байна.

КПСС-гэй ЦК-гэй сентябрьска Пленум малажалые саашадань эрид хүгжөөхэ зорилго табяа. Энэ тогтоолой гараһанай һүүлээр малай ашаг шэмэ үргэлгые дээшэлүүлхэ талаар үнгэрэгшэ жэлдэ зарим тэды хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Жэшээнь, нёдондо даажа байһан үнеэн бүхэнһөө 1123 литр һү һааһан байнаб. Энэмни үшөөл бага гээшэ. Малай харууһалга, эдеэлүүлгэ зүбөөр эмхидхэжэ үшөөл шадаагүй байгаабди.

Эдэ алдуу дутуунуудаа хараадаа абажа, мүнөө жэлдэ һү һаалгые хоёр дахин ехэ болгохо гэжэ шиидэһэн байнабди. Энээнээ бэелүүлхын тулада ехэхэн оролдолго гаргагдаа. Мүнөө үбэлжэлгын үедэ үнеэдэй эдеэлүүлгые нилээд һайжаруулаабди. Манай племенной үнеэн бүхэн үдэртөө 30 килограмм хүрэтэр турнепс, 15 килограмм буйлуулагдаһан солоомо, 10—12 килограмм үбһэ, 2 килограмм концентрат эдинэ.

Малай харууһалга, эдеэлүүлгэ һайжаруулхаһаа гадна, үнеэдые һаалга зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдадаг байна. Үнеэдээ үдэртөө дүрбэ дахин (үглөөнэй 6, үдэрэй 12, үдэшын 5 ба 11 часта) һаанаб. Мүн үнеэдэй дэлэн эмхидхэрхэдэ, бүлеэн уһаар угаахада ехэ һайн юм. Энээниие саг үргэлжэ хэдэг байнаб. Эдэ бүхы хэмжээнүүдэй ашаар мүнөө үбэлжэлгын үедэ үнеэдһээ һүн нилээд ехээр һаагдадаг болоо. Һүүлэй үедэ үнеэн бүхэнһөө үдэртөө 13 литр һү һаанаб. Теэд энэмнай үшөөл бага. Энээнһээ хойшо үдэр бүхэндэ үнеэн бүриһөө 16—18 литр һү һааха зорилготойб. Тиин 1955 ондо 12 үнеэдэйнгээ тус бүриһөө 2200 литр һү һааха уялга абанхайб. Энэ уялгаяа дүүргэхэ арагатайб.

Тиигэжэ һү болон бусад малажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ гэжэ партиин ЦК-гэй январьска Пленумэй табиһан зорилгые бэелүүлхын тулада бүхы хүсэеэ зорюулнабди.

Партиин ЦК-гэй январьска Пленум малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулаа. Манай республикын колхозууд, МТС-үүд үнеэдһээ һү ехээр һаахын тулада үбэл зунгүй тэмсэхэ ёһотой. Энэ талаар Баргажанай аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз горьтой хүдэлмэри ябуулжа эхилээ. Тус аймагай колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд, һаалишад сугларжа энэ колхозой хэжэ байһан хүдэлмэритэй танилсаһан, һү һаалгые дээшэлүүлхэ, тугалнуудые түлигдэдэггүй байрада түлжүүлхэ асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Энээн тухай доро толилбобди.

Үбэлдөөшье һүн ехээр һаагдахал

Колхозойнгоо эбэртэ бодо мал соо үнеэдэй тоо толгойе олошоруулхын, үнеэдһээ һү ехээр һаадаг болохын түлөө шангаар тэмсэжэ байнабди. 1954 ондо мянга гаран толгой эбэртэ бодо малаймнай 267-ниинь үнеэд байгаа. Мүнөө колхозоймнай правлени үнеэдэйнгээ тоо толгойе олошоруулхын тулада тусгаар хэмжээ абажа байна. 1955 он соо үнеэдэйнгээ тоое 400—420 болгохо зорилготойбди.

Үнеэднай нютагай үүлтэрэй юм. Байрадань байлгажа, зоотехническэ заабариин ёһоор эдеэлүүлдэг болоһоноймнай ашаар үнеэднай хараа байса һү ехээр үгэдэг болоо. Жэшээнь, «Удалая», «Бухарка», «Сирень» гэжэ үнеэд сүүдхэдээ 13—14 литр хүрэтэр һү үгэнэ. Иимэ һайнаар эдеэлжэ байһан үнеэд һү ехээр үгэхэһөө гадна, жэлдээ хоёр удаа түрэдэг. Энээниие иимэ баримта гэршэлнэ: үнгэрэгшэ жэлэй январиин 20-до миил 9 тугал абаад байгаа һаа, мүнөө 95 тугал абаабди. Түрүү һаалишан Екатерина Кожевинагай даажа байһан «Майка» гэжэ үнеэн 1954 оной январиин 2-то тугаллаад, сентябриин 27 болотор һаалгажа, энэ үе соо 816 литр һү үгөө. Энэ үнеэн ноябриин 20-до дахин тугаллаад, жэлэй эсэс болотор үшөө 251 литр һү үгэһэн байна. Мүн һаалишан З. Коренева «Удалая» гэжэ үнеэгээ жэл соо хоёр дахин тугаллуулха зуураа, 1841 литр һү һаагаа. Һаалишан Екатерина Джигитханова даажа байһан 14 үнеэдээ һайнаар харууһалһанай, зүбөөр эдеэлүүлһэнэй ашаар үнеэн бүриһөө 914 литр һү һаагаа һэн.

Нёдондо нэгэдэхи МТФ-гэй (даагшань нүхэр Кокорин) һаалишадай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 811 литр һү һааһаарнь бодоходо, энэ жэлдэ бидэнэр үнеэдтээ тугалынь хүхүүлэнгүйгөөр, нэмэлтэ тэжээл эдюулжэ һаахадаа һү һаалгаяа 1—1,5 дахин дээшэлүүлжэ шадаха байнабди. 1953—1954 онуудай үбэл 96 үнеэн дулаан байрада түхэреэн сүүдхэ соо байлгагдажа һаагдаа һаа, мүнөө 200 гаран үнеэд дулаан байрада оруулагданхай.

Үнеэдһээ һү һаалгаар зарим тэды амжалта туйлагдабашье, хүдэлмэридэмнай дутагдалнууд үшөөл олон. Юуб гэхэдэ, бидэнэр шэмэтэ тэжээл багаар бэлэдхэнэбди. Үнгэрэгшэ зун турнепсын яһала ехэ ургаса абааншье һаа, тэрэнээ хадагалха аргагүй дээрэһээ намар дулаан байхада бүхы малдаа дураарнь эдюулжэ дууһаабди. Хэрбээ тэрэниие һайнаар хадагалаад, гансал һаамхай үнеэдтээ эдюулээ һаа, нилээд ехэ һү нэмэжэ абаха байгаабди! Ушар иимэһээ ерэхэ зун болотор һайн овощехранилищи бариха, тэжээлэй культурануудые ехээр тариха, үбһэ, солоомо элбэгээр бэлдэжэ абаха зорилготойбди. Эдэ асуудалнуудые шиидхэнгүйгөөр үнеэдһээ һү ехээр һаажа шадахагүйбди.

Урда жэлнүүдэйнгээ хүдэлмэриин дутагдалнуудые хараадаа абажа, энэ жэлдэ үнеэдтээ тэжээлыень буйлуулжа эдюулхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулнабди. Энэ хүдэлмэридэмнай Куйтунска МТС яһала туһалдаг болоо. Элдэб тэжээл бутаруулха, хэршэхэ хүдэлмэридэ нэгэ трактор табигданхай. Һайнаар хэршэгдэһэн солоомо, мэхииные концентрадтай, дабһантай холижо эдюулхэдэ үнеэдэй һү үгэлгэ эрид дээшэлнэ.

Һаамхай үнеэдтэ үбэлэй үедэ нэмэлтэ тэжээл үгэхэдэ ехэл һайн. Энээниие иимэ жэшээ дээрэһээ хаража болоно. «Сирень» гэжэ үнеэн 1954 ондо май һара болотор һаагдадаг һүнэйнгөө литр бүхэндэ 700 грамм концентрат эдидэг байгаа. Тиихэдээ февраль соо 380, мартда—346, апрельдэ—313 литр һү үгөө. Май соо концентрат эдеэгүй байхадаа миил 158 литр һү үгөө һэн. Ушар иимэһээ 1955 ондо үнеэдтээ концентрат гансахан үбэлэй сагта эдюулхэгүй, харин зундаа үгэжэ байха гэжэ шиидээбди. Иигэжэ энэ үбэл үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлэн һаалга эмхидхэһэнэй ашаар зарим тэды амжалта туйлагдаа юм.

Нийтын малай тоо толгойе олошоруулжа, ашаг шэмыень бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлэн, артелиингээ олзо доходые арьбадхаха, колхозниигуудайнгаа материальна ажабайдалые улам һайжаруулха, партиин ЦК-гэй январьска Пленумэй тогтоолдо харюу болгон Эхэ орондоо малажалай продуктнуудые элбэг ехээр үгэжэ шадахабди.

А. Даненберг,
Маленковой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Шэнэ аргые зүбөөр хэрэглэхэ шухала

(Аймагай главна ветврач нүхэр Кирилловэй үгэһөө)

Эбэртэ бодо малһаа мяха, һү ехээр абадаг болохо гээшэ республикымнай малажалай шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Мүнөө аймагаймнай олонхи колхозуудта тугалнуудые түлигдэдэггүй байра соо түлжүүлхэ арга үргэнөөр хэрэглэгдэжэ байнхай. Энэ аргын ямар ехэ аша туһатай байһаниинь бидэндэ үнинэй мэдээжэ.

Бидэнэр мүнөө Маленковой нэрэмжэтэ колхозой МТФ-дэ энэ аргын хоёрдохи жэлээ хэрэглэгдэжэ, ямар амжалтын туйлагдажа байһыень харабабди. Үнеэдэйнгээ нютагай үүлтэрэй байбашье, эндэхи һаалишад ехээр һү һаадаг боложо шадаа. Жэшээнь, колхозой 1-дэхи МТФ-гэй түрүү һаалишад нүхэд Кожевина, Корнеева болон бусад тус бүридөө 14 үнеэ даажа, мүнөө үнеэн бүхэнһөө һара соо 182 литр һү һаана.

Тугалнуудынь түлигдэдэггүй байра соо һайнаар түлжүүлэгдэнэ. Энэ колхоздо шэнэ арга хэрэглэхэ талаар иимэ зарим тэды амжалтын туйлагдажа байбашье, аймагаймнай бусад колхозуудта горьтой дутагдалнууд бии. Тугалнуудай түлжүүлэгдэхэ түлигдэдэггүй байра һайнаар шэглэгдэһэн, гэрэл ехэтэй, һалхинай орохоор бэшэ байха ёһотой. Зарим колхозуудай тугалай байранууд муугаар бэлдэгдэһэн байдаг. Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр Зверьков) түлигдэдэггүй байрын нэгэ таһалга соо тугалнуудынь олоороо байлгагдана. Таһалгын нороһон талань һайса сэбэрлэгдэнэгүй. Тэрэшэлэн XVIII партсъездын нэрэмжэтэ ба бусад колхозуудай тугалай байрын сонхонууд хоёр дабхар рамагүй. Байрань нарин модоор баригданхай. Тиимэһээ байра соонь хүйтэн. Тугалнуудай элүүр энхээр түлжэхын, элдэб үбшэндэ дайрагдахагүйн тулада байра соо сэбэр агаар оруулха тусхай вентиляци хэгдээгүй байна. Тиихэдэ һая гараһан тугалнуудые угжангүйгөөр, ведро сооһоо һү уулгажа һургана. Энэ тон буруу. Юуб гэхэдэ, нарай тугал һү уужа һураагүй байхадаа уушха руугаа һү һорожо, һүүлдэнь үбшэлдэг. Тэрэшэлэн тугалай байха таһалганууд буруугаар хэгдэнэ, солоомон матаар хушагданагүй. Тиимэһээ тугалнууд үбшэлдэг ба тамир шадалгүй байдаг.

Зүблөөн дээрэ элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудта колхозой правлени ба малшад ёһото анхаралаа хандуулжа, түлигдэдэггүй байрада тугалнуудые зүбөөр түлжүүлхэ хэмжээ абаха ёһотой.

Һайн байра хэрэгтэй

(Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо Абидуевай үгэһөө)

Тугалнуудые эхэһээнь һалгаажа, түлигдэдэггүй байрада түлжүүлхэ арга манай колхоздо нёдондо түрүүшынхеэ хэрэглэгдэһэн юм. Энэ түрүү аргын үлүү һайн байһые ойлгожо, бидэнэр мүнөө жэлдэ тэрэниие бүри үргэнөөр хэрэглэхэмнай.

Хүдэлмэриингөө түрүүшын дүй дүршэл дээрэһээ харахада, тугалнуудые түлигдэдэггүй байрада түлжүүлхэ гээшэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ, харин ехэ харюусалгатай байна. Эндэ мэргэжэл ба шадабари хэрэгтэй. Һая гараһан тугалнуудые түлигдэдэггүй байрада абахын тула һайн харууһа, эдеэлүүлгэһээ гадна, зохидоор түхеэрэгдэһэн, һаруул сэбэр, шиг нойтогүй байра хэрэгтэй. Манай колхоз тугалай байраар муу. Мүнөөдэр бидэнэрэй хараһан Маленковой нэрэмжэтэ колхозой фермэ һү һаалгаар, тугалнуудые шэнэ аргаар түлжүүлгээр бага бэшэ амжалта туйлабашье, үшөөл дутагдалнуудтай байна. Юуб гэхэдэ, байра соонь шигтэй, сонхонуудынь бага, гэрэл үгэнэгүй, мүн тугалнуудайнь байдаг таһалганууд зохидгүй. Эдэ шалтагаанууд дээрэһээ тугалнуудай олонхинь нозой, үһэ нооһоор бага байна. Тиимэһээ тугалнуудые түлигдэдэггүй байрада түлжүүлхэ типовой байрануудые бариха хэрэгтэ колхозой правлени гол анхаралаа хандуулха ёһотой.

Манай колхоз һаяхан 100 тугалай байха нэгэ байра барижа дүүргэбэ. Мүнөө доторхи түхеэрэлгэнүүдынь хэгдэжэ байнхай. Энэмнай уужам һаруул байра болоо. Тэндэ племенной 11 тугал эхэһээ һалгаагдаад, түлигдэдэггүй байрада түлжүүлэгдэжэ байна. Тэдэнэр харууһа, эдеэлүүлгэ һайнтай, һайн байраар хангагдаһан дээрэһээ бултадаа тобир тарган, һэргэлэн байна, сүүдхэ бүри дунда зэргээр 500—600 граммаар нэмэнэ. Гараһаар 2—2,5 һара болоһон тугалнууд мүнөө 80—88 килограмм шэгнүүртэй болонхой.

Тугалнуудые эхэһээнь һалгаажа, түлигдэдэггүй байрада түлжүүлхэ аргые үргэнөөр хэрэглэхын тула тугалай байха һайн байра олоор бариха ёһотойбди.

Саянтын МТС-эй механизаторнуудай дунда коммунист Дугар Дараев комбайнуудай моторнуудые түргэнөөр, һайн шанартайгаар заһадаг, хэдэгээрээ суутай болонхой. Мүнөө нүхэр Дараев нормоёо 135—140 процент дүүргэнэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Дараев.
С. Доржиевай фото.

ҺАРЫНГАА ДААЛГАБАРИ УРИДШАЛАН ДҮҮРГЭБЭ

Улан-Удын Ленинэй ордентэ паровозо вагонно заводой шэрэм шудхалгын цехын коллектив 1954 онойнгоо түсэб уридшалан дүүргээд, мүнөө ажалайнгаа эршые һуладхангүй хүдэлмэрилжэ байна. Тиин энэ эмхитэй коллектив январь һарынгаа даалгабари 2 үдэрөөр уридшалан дүүргэжэ, һунгалтын урда тээхи мүрысөөндэ завод соогоо түрүү һуури эзэлбэ.

Өөһэд хоорондын мүрысөөндэ хүдэлмэришэд В. П. Липунов, Л. Г. Красикова, М. П. Яковлева гэгшэд даалгабаряа 200—220 процент дүүргэжэ, бусадта үльгэр жэшээ харуулна.

Б. Степанов.

УРАНҺАЙХАНАЙ БУХЭСОЮЗНА ВЫСТАВКЭ НЭЭГДЭБЭ

Һаяшаг Москвада нээгдэһэн уранһайханай Бүхэсоюзна выставкые хэдэн мянган москвагайхид болон Москвада ерэһэн айлшад һонирхон харана. 16 ахадүү союзна республикануудай уранзураашадай, скульпторнуудай эльгээһэн 2 мянга гаран зохёолнууд тэндэ табяатай.

Выставкын театр болон кинодо зориулжа хэгдэһэн хүдэлмэринүүдэй таһаг ехэ һонирхолгой. Л. Книпперэй «Байгал дээрэ», А. Бородинай «Князь Игорь» гэжэ оперонуудта наадагшадай костюмуудай эскизые зураһан Бурят-Монголой АССР-эй габьяата ажал-ябуулагша А. И. Тиминэй хүдэлмэриие выставкэ харагшад үндэрөөр сэгнэнэ.

В. Брайковская.

Хоца НАМСАРАЕВ

Шажан мүргэл гэдэг юун гээшэб?

Хоёр тад ондоо, хооро хоорондоо эрша үзэл бодол: идеализмын ба материализмын үзэл бодол гэжэ байдаг.

Юумэ бүхэн сэдьхэл бодолһоо эшэ ундэһэтэй юм гэжэ, юртэмсын бодосто аймагые сэдьхэл бодол зонхилон байдаг юм гэжэ баталдаг худал хуурмаг үзэл бодолые идеализм гэдэг.

Шажан хадаа идеализмын эгээн арга бүдүүлиг һалбаринуудай нэгэн болоно. Ямаршье шажанай сурталынь идеализмын үзэлые гү, али тайлбарилан хэлэбэл, хооһон сэдьхэлэй ёһые баримталһан байдаг. Хооһон сэдьхэлэй ёһые баримталаагүй шажан гэжэ хаанашье байдаггүй. Иимэ болохолоороо, шажан бүхэнэй сурталые абаад үзэбэл, тэдэнэй хоорондо заншалай талаар тон багахан илгаанууд байхаһаа бэшэ, гол удхаараа ямаршье илгаагүй, тон адли юм.

Жэшээлбэл, буддын шажанай суртаал дотор бурханай орон, урда ойто түрэл, хүнэй һүнэһэн, тэдэ һүнэһэнүүдэй нүгэл буяниие шалгажа, нүгэлтэй һүнэһэнүүдые хэһээжэ байдаг, үхэр толгойтой эрлиг хаан, тэдэнэй хажууда алба хэжэ байдаг эшэнэр, ада шүдхэр, шолмос сабдаг, тэнгэри лусууд гэхэ мэтэ хүнэй нюдэндэ хэзээшье, хаанашье харагдаха үзэгдөөгүй хооһон нэрэнүүд тухай хэлэгдэдэг. эдэ хооһон нэрэнүүдые өөрынгөө һүзэгтэндэ шажанай номнодог байһыень мэдэнэбди. Бэшэ шэшэ шажан—христосой, католик ба бусад шажан удхаараа, суртаал номнолоороо буддын шажанай энэ суртаалһаа юрэдөө ехэ илгаагүй байна.

Хооһон сэдьхэлэй ёһые баримталагшад идеализм ёһоной суртаалтан болбол материализмын гайхамшагта суртаалһаа ташха буруу, ташха ондоо суртаалтан юм. Диалектическэ материализм байгаалиин ба общественын хүгжэхэ хуули ёһые, шэнжэлхы эрдэм ухаанай үндэһөөр, имагта зүбөөр тайлбарилна. Эрдэм ухаанай үнэн баримтануудые үндэһэ болгоһон, бодото байдалаар шалгагдаһан материалистическэ үзэл бодол хадаа «юрэ бусын» юумэн гэжэ байхагүй, дэлхэй дээрэхи бүхы юумэн элдэб янзын бодосуудһаа (материһээ) бүрилдэнэ гэжэ, бодос өөрөө, байгаали өөрөө юумэ бүхэнэй эшэнь болоно гэжэ баталдаг.

Мэдэрэл гээшэ хамагай үндэһэн юм, бодос гээшэ хүнэй сэдьхэлэй газаа тээ байжа шадахагүй, мэдэрэлэй байһан дээрэһээ бодос бии байдаг гэжэ хооһон сэдьхэлэй ёһо баримталагшад, идеализм үзэлтэн хэлэдэг байгаа.

Харин тиихэдэ, мэдэрэлтэй ухаатай хүнүүдэй бии болохоһоо холо урид, тоо томшогүй олон мянган жэлэй үедэ газар дэлхэйн бүрилдэн бии болоһониинь лабтай гэжэ эрдэм наука гэршэлэн харуулһан байна. Тиимэһэн туладаа, бодос гээшэ мэдэрэл сэдьхэлһээ түрүүн бии болоһониинь сохомтой гэжэ мэдэнэбди.

Дэлхэй юртэмсын түмэн бодос ходоодоо хубилжа байдаг туладаа, доодо зэргын хэлбэри байдалһаа хубилан ондоо болоһоор, дээдэ зэргын хэлбэри байдал оложо, мэдэрэлтэй ухаатай бодос болохо хүрэтэрөө түмэөөд жэл үнгэржэ ерэһэниинь лабтай. Жэшээлхэдэ, хүнэй мэдэрэл ухаанай гол газар—уураг тархи хадаа бодосой хубилан ондоо болодог ябадалһаа гараһан бодосой нэгэн мүн болоно. Бодос гээшэ манай мэдэрэл ухаанай газаа тээ, тэрээнтэй барилдалгагүйгөөр, хаанашье байжа шадаха юм. Харин мэдэрэл ухаамнай бодосһоо ондоо тээ, тэрээнтэй барилдалгагүйгөөр яабашье байжа шадахагүй юм гэжэ имагтал зүб суртал—марксизм-ленинизм номноно.

Бодос гээшэ нэгэн янза хэлбэритэй байдаггүй, саг бүри шэнээр бии боложо, саг бүри хубилжа, саг бүри дэлгэржэ, доодо зэргын хэлбэритэй байһанаа дээдэ зэргын хэлбэритэй боложо, хэдэн олон нэгэдэмэл бодосуудһаа, бодосой олон зүйлнүүдһээ элдэб хэлбэринүүд, хүн мэтэ хэлбэринүүд бии боложо ерэһэн байгаа. Энэнь байгаалиин бодото хуули ёһон, бодосуудай өөһэдынь жама ёһон гээшэ.

Хооһон сэдьхэлэй ёһые баримталагшад түмэн бодосой, хүн түрэлтэнэй жама ёһые тодорхойгоор илган хэлэжэ, илган танижа, илган шэнжэлжэ шадахагүй болохолоороо, хамаг юумэн бурханай гараар, бурханай захиралтаар боложо байдаг гээд, саашадаа мухардашадаг юм.

Марксизмын һургаалай ёһоор, ухаан мэдэрэл болбол дээдэ зэргын эмхидэлтэй бодосой нэгэн тусхай шанар, дээдэ зэргын үрэнь гээшэ. Бидэниие тойрожо байдаг түмэн бодосууд хүнэй бэедэ дохёо боложо, мэдэрэл түрүүлдэг. Бодос бүхэндэ мэдэрэл байха бэшэ, харин мэдэрэл ба сэдьхэл ухаан тусхай дээдэ зэргын шанартайгаар эмхилэгдэһэн бодосой үрэнь болоно.

Буддын шажанай суртаал бодото бодосые шэнжэлжэ олоһон суртаал бэшэ болохолоороо, хооһон баримтатай, хооһон үгэнүүдэй абьянуудта найдаһан суртаал болоно.

Буддын хооһон хархис суртаалые баримталагшад өөрынгөө ухаанһаа халиһан юумэ бүхэниие бурханай хүсэн, бурханай зохёол гээшэ гэжэ, тэрээндэ бэшэрхэ һүзэглэхэһөө ондоо аргагүй болодог байһаниинь лабтай. Жэшээлбэл, сахилгаанай хүсые, тэрээнэй ушар шалтагаание мэдэхэгүй байһан дээрэһээ, хурмаста тэнгэриин хүсэн гээшэ, шолмосые шүдхэр харбана, нэрьенэ гээшэ гэжэ наманшалан һуудаг, баһа боомо үбшэниие боомо тэнгэриин хаядаһан, эшэргэнэ нүрөө үбшэниие хаа барма гэдэг эмэ адын хаядаһан гээшэ гэжэ аргалхадаа гүрэм уншалга хэдэг байһан юм. Эрдэм наукын шэнжэлжэ мэдэһэнэй ёһоор, тэдэнь тон худал номнол байһан байна. Эрдэм наукын ашаар хүнүүд сахилгаанай удхатай электрын гал хэрэглэжэ, тэрээгээр ажал хүүлэжэ байдаг. Боомо, эшэргэнэ мэтын халдабарита үбшэнүүдые үрэ таһалжа үгы болгон эмшэлдэг байна.

Хүнэй табан мэдэрэл бодото юумые сүм шэнжэлхэ, мэдэхэ, ойлгохо дүүрэн арга хүсэтэй юм. Гэбэшье, мүнөөдэр мэдэгдэжэ, ойлгогдожо байһан юумэ үглөөдэр болоходо энээнэй дутуу мэдэгдэһэн, ойлгогдоһониинь элиржэ болохо. Тиихэдээ хүнэй мэдэрэл ухаан ходоодоо ургажа, дэбжэжэ байдаг болоно. Жэшээлхэдэ, һая болотор атом хубаагдадагүй бүхэли гэжэ тоологдодог байгаа. Мүнөө болоходо атом хубаагдадаг, атомай доторхи хүсые хэрэглэдэг болоод байна. Иигээд байхада, эрдэм ухаанай хүсые, элдэб нарин аргата зэмсэгүүдые хүн хэрэглэжэ, хүнэй эгээлэй мэдэрэлдэ дабагдахагүй, хүртэхэгүй зүйлнүүдые тэрээгээрээ туһалуулан, түмэн бодосой шанарые ба ушар шалтагааниие хүнэй мэдэрэлдэ бэлэн түхэм, эли тодо болгон шэнжэлдэг байна бшуу. Хэдэн арбаад мянган модоной зайтай газарһаа радиогоор, телефоноор, телеграфаар зэргэлжэ һуугаад хөөрэлдэһэн шэнгеэр хөөрэлдэхэ, хэдэн зуугаад, мянгаад модо газарта хаанаһаа хайшаа самолёдой ниидэжэ ябаһые, дэлхэйн али үнсэгтэ, ямар долгитойгоор хаанаһаа хайшаа газарай хүдэлһые, ямар далайн хэдэн модо гүнзэгые, ямар уулын хэдэн модо үндэрые, хаана газарай гүнзэгыдэ шоугдаһан үнэтэ шулуун ба түмэрэй зүйлнүүд мэтэ гайхамшагуудые эрдэм наукын хургаар хадхаһан шэнгеэр сэхэ мэдэжэ шэнжэлхэһээ гадна, манай нюдэндэ хүүгэлэй наададаг зээрэмхэйн түхэлтэйгөөр харагдадаг һара, нарые, огторгойе шэнжэлжэ, тэндэ юунэй байһыень, хэды шэнээн ехэ бага байһыень, хэды шэнээн холо байһыень бодотоорнь мэдэдэг. Харин тиихэдэ, буддын шажанай ёһые баримталагшад эдэ бүгэдые шэнжэлэн мэдэхэ аргагүй, мэдэхэ гэһэн суртаалгүй байһан туладаа эрдэм болбосоролые саашань дэлгэрүүлдэггүй, дэлхэйн байгаалиин түмэн бодосые хүнэй гарта абахые сээрлэхэ, юумэ бүхэниие гансахан бурхан мэдэдэг юм гэдэг байбашье, баһал арад зоной дундаһаа элдэб асуудалнууд гараха тула, тэдэнэр мэдээрхэн, һара гээшэ мүнгэн зээрэмхэй, наран гээшэ алтан зээрэмхэй байжа, дэлхэйе тойрон мухаридаг юм гэхэ гү һара болбол хүйтэн шанартай уһан шэл, наран болбол халуун шанартай гал шэл юм гэхэ мэтэ айхабтар бүдүүлиг тайлбари үгэдэг байна.

Тиихэдэ буддын номнолой дээдэ зэргын эрдэм ухаае шудалха гэһэн шойрын һургуули байдаг байгаа. Тиимэ һургуулинууд манай Бурят орон доторшье хэдэ хэдэн газарта байһан юм. Тиимэ һургуулинуудһаа буддын ёһоной дээдэ эрдэмтэд—һаарамба, дооромбо, габжа гэхэ мэтэ эрдэмэй нэрэзэргэ абаһан ламанар гарадаг байгаа. Энэ дээдэ һургуули гэдэг шойрын һургуулиинь хооһон сэсэрхүү үгэнүүдээр бэе бэеэ орёолсожо һурадаг һургуули байһан юм. Иимэ һургуулинууд урдань дундада зуунай үеэр Баруун Европодо байжа, хооһон үгэ буляалдан сэсэрхэлдэдэг һэн гэхэ.

Буддын ёһоной шойрын һургуулида гол ямар удханууд дээрэ сэсэрхэлдэн тэмсэдэг юм гэбэл: нэгэниинь нүгөөдэһөө уһан хара гү, сагаан гү гээд асуудал табихадань, уһан сагаан юм, тэрээниие шэрэм тогоон соо бусалгажа шэргээхэдэ сагаан үнгэ гарана гэхэдэнь, асуугшань үгэ дуугүй торожо зүбшөөдэг. Энээн дээрэһээнь бодоходо, уһан соо хужар дабһанай зүйл байгаа гэжэ нүгөөдэнь мэдэхэгүй, баһа саашань асууна: һүн хара гү, сагаан гү гэжэ шойро хаяхадань, һүн хара юм, бусалгажа шэргээхэдэ хара үнгэ гарадаг гээд харюусадаг, тиихэдэ нүгөөдэнь баһал торошоно. Тиихэдэ мүн лэ һүн дотор тоһо сүсэгы байһанаа халуун тогоондо хайрамдажа хара үнгэ гарана гэжэ мэдэхэгүй байһан дээрэһээ торожо хэбтэнэ бшуу.

Энээн дээрэһээнь бүдүүн түлэб хараад үзэбэл, буддын ёһоной шойрын һургуули бодосой шанарые, тэрээнэй ушар шалтагааниие бодото дээрэнь шэнжэлдэггүй, хүн түрэлтэнэй бодото эрдэм ухаан ба ажал байдалтай холбуулжа нэгэншье хэрэгтэй, нэгэшье үнэн юумэ олодоггүй, харин һү бусалгахада хара үнгэ гарана, уһа бусалгахада сагаан үнгэ гарана гэхэ мэтэ ямаршье үрэ туһагүй хооһон ярилдаан боложо дүүрэдэг байгаа бшуу.

Шажан болбол хүн түрэлтэнэй эндүүрэлһээ, хүн түрэлтэнэй адхаг һэжэгһээ, хүн түрэлтэнэй ядарал зоболонһоо гараһан мухар һүзэгэй этигэл бэшэрэл дээрэ, хүн түрэлтэнэй айха һүрдэхэ жэгнүүрил дээрэ тогтожо байдаг.

Эртэ балар сагай хүнүүд оршон тойронхи үзэгдэлнүүдые ойлгодоггүй байһан дээрэһээ элдэб эсын юумэндэ шүтэдэг, юрэ бусын юумэнүүд—һүнэһэ һүлдэнүүд, альбан сабдагууд, бурхан шүдхэрнүүд хаа хаанагүй байжа, хамагые зонхилдог шэнгеэр һанадаг байгаа. Эртэ урдын хии хооһон домогууд шажанай хубхай номнол болгогдоод, мүлжэлгэтэ байгуулалтые дэмжэхын тулада, ажалша зониие мунхаруулхын тулада хэрэглэгдэдэг болоһон байна. Тиимэһэн туладаа, ямаршье шажан мүргэл, тэрэ тоодо буддын шажаншье ажалша зониие бүлэг мүлжэгшэдэй эзэрхэн дарладаг аргануудай нэгэн мүн. Тиимэһээ шажаниие арад зондо тон хорото хара тамхин гээшэ гэжэ марксизм-ленинизмын классигууд нэрлэһэн байна. Мүнөө үедэ бүхы капиталистическэ оронуудта эзэрхэгшэ ангинууд, илангаяа Америкын империалистнууд шажанай мухар һүзэг дэлгэрүүлэн бэхижүүлхэ гэжэ али болохоор оролдоно.

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

Францидахи правительственна кризис

ПАРИЖ, февралиин 6. (ТАСС). Францида правительственна кризис үргэлжэлһөөр. Республикын президент Коти политическэ зүбшэлнүүдые хэжэ байһан зангаараа. Гэбэшье, тэрэ хадаа шэнэ правительствын толгойлогшын тушаалда кандидадые мүнөө хүрэтэр олоодүй. Үсэгэлдэр үдын хойто тээ Коти Национальна суглаанай партийна группануудай түрүүлэгшэнэртэй уулзаа. Баруунай үзэл баримталдаг парламентска фракцинуудай һаналаа нэгэдэхэнь тон бэрхэтэй гэжэ партийна группануудай түрүүлэгшэнэр бултадаа шахуу тэмдэглэһэн байна. Эдэ группануудай хоорондоо ехэ арсалдаатай байһан дээрэһээ дотоодын ба гадаадын политикын талаар нэгэ программа зохёохо гэшэ тон бэрхэтэй хэрэг болоно.

Мүнөөдэр президент зүбшэлнүүдые мүн лэ хэхэ байна. Тэрэ хадаа парламентска группануудай толгойлогшонорто боложо хэлсээ хэһэнэйнгээ һүүлээр парламентска эгээн томо комиссинуудай түрүүлэгшэнэртэй уулзаха юм. Гадаадын хэрэгүүдэй комиссиин түрүүлэгшэ социалист Даниэль Мейертэй тэрэ мүнөөдэр түрүүн уулзаа.

Мүнөөнэй правительственна кризис тушаа французска коммунистическэ партиин политбюро мэдүүлгэ тунхаглаа. Засагые хүтэлбэрилгэдэ орохо үедөө Индо-Хитадта дайн байлдаа зогсоохын түлөө үгэ хэлэдэг байһан дээрэһээнь Мендес-Франсын түлөө депутадууд-коммунистнууд голосоваһан юм гэжэ мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ. Гэхэ зуура, тэрэ хадаа уданшьегүй Баруун Германиие зэбсэглэхэ замда, коммунизмда эсэргүү замда, тайлбарилан хэлэбэл, хүдэлмэришэн ангида, тэрэнэй эрилтэнүүд болон хүсэл эрмэлзэлгэнүүдтэ эсэргүү харша ябуулгануудые хэхэ замда ороһон байна. Өөрын урда тээ засагые барижа байгшадтал адляар американска болон английска империалистнуудай агрессивнэ политикые бэелүүлэн тэрэ хадаа томо капиталай зарса болоһон байна. Тэдэнэй эрилтэнүүдые үгэ дууламгайгаар дүүргэн Мендес-Франс хадаа парижска хэлсээнүүдые баталжа, Германиие зэбсэглэлгые дэмжэһэн, эдэ уршагта хэлсээнүүдые Национальна суглаагаар эсэслэн баталуулхые оролдодог байгаа.

Мендес-Франсын бүхы юумээр баримталдаг политическэ хараа шугамай хархис шэнжэтэй байһые элишэлхэ зуураа политбюро иигэжэ заана. Мүн лэ иимэ политика бэелүүлдэг хүнүүдые правительствода оруулжа правительственна кризисые зайсуулхые французска буржуази оролдохо байна. Гэбэшье, правительственна кризис хоёр гол һанал бодолой бии байһые дахин элеэр харуулна. Эдэ һанал бодолнуудые французууд улам олоороо һайшаадаг боложо байна. Орон дотор ямар нэгэн бодото хубилалта хэхын тулада гадаадын политикые хубилгаха хэрэгтэй; һалбаран бадаралгын политика хадаа хүдэлмэришэн ангида, олониитэ арад зондо хододоо түшэглэхэ ёһотой.

Харин гүрэнүүдһээ дулдыданги бэшэ байха, ямаршье аргаар милитаристска Германиие зэбсэглэлгые буруушааха, бүхы оронуудтай хэлсээ хэхэ, колониальна арадуудай эрхэ ба хүсэл эрмэлзэлгые мэдэрхэ, хүдэлмэришэн ангиин ба бүхы ажалшадай экономическа шухала эрилтэнүүдые хангаха, демократическа эрхэ сүлөөе бодотоор хамгаалха политикые орон дотор ба парламентда дэмжэхээр бэлэн байһанаа французска коммунистическэ парти элишэлэн батална.

Хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэмэл фронтдо үндэһэлэн демократическа ба национальна бүхы хүсэнүүдэй бодотоор нэгэдэлгэ энэ политикын илалтада хүргэжэ болохо байна.

* * *

ПАРИЖ, февралиин 7. (ТАСС). Республикын президент Рене Коти правительство байгуулхые Антуан Пинэдэ даалгаа. Пинэ даб дээрэ зүбшөөлөө үгэһэн байна. Мүнөөдэр политическэ партинуудай түлөөлэгшэдтэй тэрэ зүбшэл хээд, һүүлээрнь хүсэд харюу үгэхэ байна. Антуан Пинэ «бэеэ даанхай республиканец», тайлбарилан хэлэбэл, парламентын баруунай үзэл баримталдаг группануудай нэгэнэй түлөөлэгшэ юм. Арһанай предприятинуудай эзэн байһан туладаа Франциин промышленна болон худалдаа наймаанай бүлэгүүдэй аша туһые тэрэ харадаг байна.

1948 онһоо 1952 оной январь хүрэтэр элдэб кабинедүүдтэ министрнүүдэй тушаалнуудые Пинэ даадаг байгаа. 1952 оной мартда Пинэ правительствые байгууһан юм. Ороной сүлөөлэгдэһэнһөө хойшонхи саг соо правительствонуудта орходоо, тэрэнэй байгууһан правительство «эгээн хархис» правительство байгаа гэжэ прогрессивнэ хэблэл тэмдэглэһэн байгаа. Энэ правительство 1952 оной ноябрь хүрэтэр засагаа барижа байха зуураа, экономическа талаар хүдэлмэришэдтэ харша хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые абаһан байха юм.

Урда тээнь Баруун Германиие зэбсэглэлгые Пинэ буруушаажа үгэ хэлэдэг байгаа. Зүгөөр, хожомынь энэ һанал бодолһоо арсажа, «европейскэ хамгаалгын нэгэдэл» тухай договорые дэмжэһэн байгаа. Тиихэдээ сэрэгэй энэ договор германска милитаризмые һэргээлгэдэ эсэргүү «найдабари» болоно гэһэн хэбэртэйгээр тэрэ баталан хэлэдэг һэн. Хойто-атлантическа союзые Пинэ хододоо һайшаадаг байһан юм. Парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталха тухай хуулиин проектын голосованида табигдахада тэрэ һаналаа баря һэн.

Республикын президенттэй хөөрэлдэһэнэйнгөө һүүлээр мэдүүлгэ хэхэдээ, парижска хэлсээнүүдтэ мүнөө ямараар хандажа байһан тухайгаа Пинэ хэлэнгүй гараа. Франциин «аюулгүй байдалые эмхидхэхэ», «тэрэнэй союзуудые бэхижүүлхэ», «Европые гуримшуулха», «Хойто Африкада шухала реформонуудые хэхэ» тухай тэрэ өөрынгөө мэдүүлгэ соо дурдаһан байна.

КНР-тэ хүдөө ажахын кадрнуудые бэлэдхэнэ

ПЕКИН, февралиин 7. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондентын Харбинһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, газар эсхэмжэлгын ба мелиорациин талаар дээшэлүүлэгдэһэн түхэлэй курсанууд эндэ нээгдээ. Ойрын гурбан жэлэй турша соо 7 миллион шэнэ газар элдүүрилхэ хэрэгтэ бэлэдхэхэ зорилгоор хүдөө ажахын министерство эдэ курсануудые нээгээ. Шэнэ газар элдүүрилгэ хүдөө ажахын министерствын түсэбөөр хараалагдаһан байна.

Курсануудта һурагшадай дунда госхозуудай директорнүүд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, хүдөө ажахын институдуудай һургагшанар ба бусад бии.

„Хани барисаан“ гэжэ госхоздо

ПЕКИН, февралиин 7. (ТАСС). Советскэ Союзай туһаламжаар «Хани барисаан» гэжэ таряанажалай гүрэнэй томо ажахы Зүүн-Хойто Хитадта байгуулагдажа байна. «Гунжэньжибао» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, шэнэ бүлэг тракторнууд, ашаанай машинанууд, тэрэшэлэн электростанцида ба хэлхеэ холбооной узелда хэрэгтэй болохо түхеэрэлгэнүүд Фулитунь (Хэйлунцзян провинци) СССР-һээ эльгээгдээ. Эдэниие хитад арадта советскэ арад бэлэглэһэн байна. 100 таряанажалай комбайнһаа 87-ниинь эндэ асарагданхай. Табан анзаһатай плугууд, сеялкэнүүд болон хүдөө ажахын бусад машинанууд бултадаа шахуу, тэрэшэлэн заһабарилгын мастерскойнуудта хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдэй заримаиинь госхоздо асарагдаа. «Хани барисаан» гэжэ госхоз Фулитунь станцида ойрохоно байдаг юм.

Политическэ хэрэгээр хаагдаһан бүлэг хүнүүдые французска командовани вьетнамска Арадай армида дамжуулан үгөө

ХАНОЙ, февралиин 6. (ТАСС). Вьетнамска информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, политическэ хэрэгээр хаагдаһан 63 хүниие французска командовани февралиин 3-да Жиа-Лам (Ханой) гэжэ аэродром дээрэ вьетнамска Арадай армида дамжуулан үгөө. Политическэ хэрэгээр хаагдаһан эдэ хүнүүдые нүгөөдэ тала 1947—1948 онһоо хойшо барижа байһан юм.

Арадай организацинуудай, арадай правительствын ба нютагай хүн зоной түлөөлэгшэд сүлөөлэгдэгшэдые халуунаар амаршалаа.

Советскэ ба индийскэ футболистнуудай уулзалга

ДЕЛИ, февралиин 6. (ТАСС). СССР-эй суглуулагдамал командын ба Индиин суглуулагдамал командын хоорондо футбол наадалга мүнөөдэр Делидэ болоо. Энэ наадалгада советскэ спортсменүүд 4:0 гэһэн тоотойгоор шүүгээ. Нааданай һүүлээр Бүхэиндийскэ футбольно федерациин зүгһөө советскэ футболистнуудта шангууд барюулагдаа.

Бурят драматическа театр шэнэ зүжэг бэлдэбэ

Драматург А. Баряновай «На той стороне» гэжэ пьесэ 1945 ондо японско булимтарагшадай тылдэ ажал-ябуулга хэжэ байһан шэн зоригто советскэ тагнуулшадта зорюулагдана.

Советскэ сэрэгэй тагнуулшадай рольнуудые майор Игнатьев—БМАССР-эй арадай артист В. Халматов, лейтенант Николаева—артистка В. Найдакова, ахалагша лейтенант Денисова—БМАССР-эй габьята артист Ж. Иванов, майор Батурин—артист П. Николаев гэгшэд наадана.

Харбинда байгаа японско сэрэгэй миссиин нэгэ шухала таһагай начальник, генеральна штабай полковник Мудзимурын ролиие—БМАССР-эй габьята артист Б. Вампилов гүйсэдхэнэ.

РСФСР-эй габьята артистнууд Ч. Г. Генинов, А. С. Ильин, БМАССР-эй габьята артистнууд нүхэд Г. Лосев, И. Миронов, В. Ринчино, Д. Дондуков, Ю. Шангина ба бусад мүн зүжэгтэ хабаадалсана.

Пьесые бурят-монгол хэлэн дээрэ театрын режиссёр БМАССР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагша Б. Аюшин оршуулаад зүжэг болгон найруулжа табиһан байна. БМАССР-эй искусствонуудай габьята ажал-ябуулагша, уранзурааша Б. Б. Чернутов сценыень гоёон шэмээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зүжэгэй 4-дэхи үйлэ. Денисов—БМАССР-эй габьята артист—Ж. Иванов, Федосеев — БМАССР-эй габьята артист Б. Ринчино.

В. Шитиковэй фото-текст.

Һурагшадай литературна вечер

Һаяхан республиканска бурят дунда һургуулида литературна вечер болобо.

Һургуулиин һаруул уужам зал соо советскэ уранзохёолшодой бэшэһэн номуудай выставкэ эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй дунда Хоца Намсараевай «Үүрэй толон», Жамсо Тумуновай «Нойрһоо һэриһэн тала», Чимит Цыдендамбаевай «Банзарай хүбүүн Доржо» гэжэ романууд, Шираб Нимбуевай, Чимит-Рыгзен Намжиловай, Цыденжап Жимбиевэй болон бусад поэдүүдэй шүлэгүүдэй сборнигууд, поэмэнүүд табяатай байна. Вечер дээрэ тус һургуулиин багшанар болон һурагшадһаа гадна городой бэшэшье һургуулинуудһаа ерэһэн һурагшад, пединститут ба зооветинститудай студентнэр олоороо байлсаа.

10-дахи «Б» классай һурагша Беликто Кушеев советскэ литературын хүгжэлтэ тухай һонирхолтой элидхэл хэээ.

Һүүлээрнь энэ классай һурагшадай хүсөөр концерт харуулагдаһан байна.

Энээнэй урда тээ Николай Островскиин ба Антон Павлович Чеховэй творчестводо зорюулагдаһан вечернүүд мүн лэ үнгэргэгдэһэн юм. Ерэхэ субботодо А. С. Пушкинай творчестводо зорюулагдаһан вечер үнгэргэхэеэ 10-дахи «А» классай һурагшад бэлэдхэжэ байна.

Гадна, советскэ уранзохёолшод А. М. Горькиин, А. Фадеевэй, Михаил Шолоховой, поэт Владимир Маяковскиин зохёолнуудаар вечернүүд ба уншагшадай конференцинүүд үнгэргэгдэхэ юм.

Бато Цырендылыков.

Дачэнь аралнуудһаа гаража ошолго тухай мэдээсэл

ЛОНДОН, февралиин 7. (ТАСС). Рейтер агентствын корреспондентын Тайбэйһээ (Тайвань) мэдээсэһэнэй ёһоор чанкайшистнууд Дачэнь аралнуудһаа мүнөөдэрһөө гаража эхилбэ.

Чанкайшистска бүлэг Хитадһаа үлдүүлэн гарахадаа Хитадай эрье шадар байһан Дачэнь аралнуудые эзэмдэһэн байгаа.

Американска 7-дохи флодой 70 кораблиин, американска 700 реактивна самолёдуудай хамгаалалга доро тэдэнэр Дачэнь аралнуудһаа ошожо байна гэжэ мэдээсэл соо заагдана.

Пакистан өөрыгөө республика гэжэ соносхохоор шиидхэбэ

ЛОНДОН, февралиин 5. (ТАСС). Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, британска империин оронуудай премьер-министрнүүд үсэгэлдэр мэдүүлгэ тунхаглаа. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: шэнэ конституциин үндэһөөр Пакистаниие суверенна бэеэ даанхай республика болгохо гэжэ Пакистанай хүн зоной хүсэлэнтэй байһан тухай Пакистанай правительство бусад правительствонуудта мэдээсээ. Пакистанай шиидхэбэриие зүбшөөжэ байһан тухайгаа премьер-министрнүүд мэдүүлһэн байна.

Рейтер агентствын зааһанай ёһоор энэ шиидхэбэриин бэелүүлэгдэхэдэ Британска империн дотор Пакистан хоёрдохи республика болохо байна. Инди хадаа 1950 ондо өөрыгөө республика гэжэ соносхоһон байгаа. Пакистаниие республика болоо гэжэ соносхохо болзор тодорхойлогдоогүй.

Хайфоной райониие дамжуулан үгэхэ тухай хэлсээнүүд

ПЕКИН, февралиин 7. (ТАСС). Вьетнамска информационно агентствые урдаа барин Синьхуа агентство иигэжэ мэдээсэнэ. Хайфоной райониие дамжуулан үгэхэ тухай вьетнамска Арадай армиин верховно командованиин ба французска союзай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй верховно командованиин делегадуудай хэлсээнүүд февралиин 4-дэ болоо.

Центральна Вьетнамай урда талын хубидахи 5-дахи зоноһоо вьетнамска Арадай армиин частьнуудые гаргаха тухай хамтын коммюнике мүн лэ энэ заседани дээрэ хоёр тала тунхаглаһан байна.

Шажан мүргэл гэдэг юун гээшэб?

(Үргэлжэлэл)

Буддын шажанай суртаал хадаа элдэб хооһон һанаанһаа абаһан, тиигээд юртэмсын амида хүнэй ёһондо хаагууршье таарахагүй хооһон заншалнуудые нэмээн абажа, нюдэ шүдэ балайгаар, хаанашье байгаагүй үнэн бэшэ онго шүдхэр, хада уулын эзэд, лус сабдаг, һүнэһэн, хойто урда түрэл, эрлиг хаан, тэрээнэй арбан найман аюус тама гэхэ мэтэ жэгшүүритэ хооһон нэрэнүүдые дурдажа, тэрээндэ бэшэрүүлдэг, хурал мүргэл, нүгэл буян гэхэ зэргын хооһон ёһололой заншалнуудаар, ушар ёһо мэдэхэгүй, эрдэм соёлоор нимгэн, харанхы гэнэн хүнүүдые мунхаруулан мухар һүзэгтэ төөрюулдэг байһаниинь хүн түрэлтэнэй бодото үнэн байдалда тон харша зүйл болоно. Юуб гэхэдэ, буддын шажанай гол суртаал хадаа хүнэй сэдьхэл бодолые бодосой бодото ёһонһоо, тэрээнэй ажабайдалһаа, юртэмсын жама ёһонһоо төөрюулэн һалгажа, хүниие юртэмсын жама ёһондо этигэхэгүй, хүн түрэлтэнэй ажабайдалһаа, ажал тэмсэлһээ зайлаһан гансахан сэдьхэлэй хооһон ёһые баримталдаг. Энэ хадаа буддын номнолой ёһоор жаргалан гэһэн удхатай юм.

Энэ суртаалай ёһото удхыень мэдэхэдэ, ажалша зон байра байдалаа һайжаруулхын түлөө бү тэмсэгты, эзэд ноёдто бү эсэргүүсэгты, ядараа зобоо һаа, хойто наһандаа жаргахабди гэжэ найдагты гэһэн номнол байха юм. Иимэл лэ номнол хархис мүлжэгшэ ангида, капиталистнуудтал хэрэгтэй бшуу даа.

Буддын шажанай анха Энэдхэг орондо гарахын урда, Виданта гэдэг сургаалтан «бии» гэдэг үзэл баримталдаг байһан болобошье, энэнь хадаа бодосой ёһоной үзэлые үндэһэн болгоһон бэшэ, харин газар дэлхэй, тэнгэри лосууд, тама һүнэһэн гэхэ мэтэ бүгэдые «бии» гэдэг туладаа мүн лэ хооһон сэдьхэлэй ёһые, идеализмын үзэлые баримталдаг суртаал болодог байгаа. Баһа тиихэдэ тэрээнтэй зэргэшэһэн тэртэхэнэрэй суртаал болбол «бии» гэдэгые сүм «үгы», «сүм хооһон» гэдэг байгаа. Эгээл энэ үедэ буддын суртаал эхилэн бии болоходоо, тэдэ хоёр үзэлтэнэй хоорондо эблэрүүлһэн үзэл барижа, «бии» «үгы» гэһэн сургаал гаргаһан байха юм. Энэнь хадаа «бии» гэдэг сүм «үгы», тиигээд «үгы» гэжэ болохогүй гэһэн байна. Энэ хадаа ямаршье удхагүй миил хооһон үгэнүүд байха юм.

Буддын сургаалые баримталдаг Махаяна, Нагапзана гэдэг хоёр багшанар энэ сургаалые тайлбарилхадаа, «бии» гэдэг сүм хооһон, бүхы дэлхэй юртэмсэ дээрэхи байгаалиин түмэн бодос бүхэн бүгэдэ хооһонһоо бүридэжэ байгаа юм гэһэн байна. Энээгээр болоходоо, хооһонһоо хооһон бүридэжэ байһан болоно гээшэ. Энэ ёһоор, хүн өөрөө амиды, бэе амар байбашье, өөрыгөө би бэшэб, би үгы гээшэб гэхэ удхатай болоно. Хэрбээ, та, уншагша таниие хооһонһоо бүтэһэн хооһон гээшэт гэбэл, энэм үбшэн тэнэг хүн хэлэнэ гү гэхэ байһантнай лаб. Теэд иимэ үбшэн тэнэг юумые шажан номножо байха юм.

Ихэтэй хамта, буддын сургаал дотор абарха, аршалха, нигүүлэсхы зальбарха бэшэрхэ гэһэн номнолнууд хододоо байдаг. Юумэ бүхэн сүм хооһон байһан аал лэ, ямар юумые абарха, аршалха, нигүүлэсхэ, зальбарха бэшэрхэ юм? Ихэдээ энэ номнол ямаршье удхагүй баһал хооһон болоно бшуу. Гэтэр, буддын шажаниие дэлгэрүүлдэг ламанар өөрынгөө шажанай шүтэлгэдэ элдэб ёһоной заншалнуудые шэнээр нэмээнэ, мухар һүзэгтэ хүнүүдэй һүзэглэхэ бэшэрхэ ябадалда ойро болгон, хүн түрэлтэнэй анха зэрлиг харанхы үе сагуудһаа эхилһэн элдэб эндүүрэлнүүдэй үлэгдэлнүүдые хэрэглэжэ, онгон шүдхэр, дайда дэлхэйн эзэд гэхэ мэтэ хооһон адхаг һэжэгүүдые улам һүртэй һүрөөтэй болгожо номнохо зуураа, тэдэ бүгэдэһөө абарал аршалалтануудые гуйха, мүргэхэ, шүтэхэ заншалнуудые үргэдхэн гүнзэгырүүлжэ ерэһэн байха юм. Жэшээлбэл, хуушан сагта бөөгэй заншалаар тайжа мүргэжэ байһан тайлгануудые обоо болгожо тахидаг, мүн урда сагһаа бөөнэрэй үхөөр хааба гээшэбди гэжэ бөөлэдэг ёһые тэрэ хэбээрнь абажа, үхэдэл шүдхэрнүүдые бариба хаабабди гэжэ тулам шэрэдэг, баһа урда сагта хүнэй һүнэһэн зайлаба гэжэ һүнэһыень дуудадаг, хурылдаг ябадалые мүн лэ тэрэ хэбээрнь абажа һүнэһэ дуудажа уншадаг болоһон, мүн баһа хүнэй үбдэхэдэ тэрээнэй аминай андалдаан гээшэ гэжэ үбһэн долиг эрлиг хаанда тушаабабди гэдэг бөөшүүлэй заншалые абажа, тэрэ мэтэ үбһөөр дүршэг (сорголид) хээд, үхөөрэй газарта абаашажа хүдөөлүүлдэг болоһон байна. Гэхэһээ гадна, шэнэ бурхануудые шэнээр нээһэн ябадалнууд Энэдхэг ба Түбэд, Монгол ба Бурят-Монгол оронуудташье үсөөн бэшэ үзэгдэһэн байха юм. Жэшээлбэл, манай Бурят-Монгол орондо «хүмэн хаан», «бүрэн хаан», «хан шаргай ноён», «ойхон баабай», «буха ноён баабай», «шара ямаатын гурбан баатар», «шилсаанын буурал баабай» гэхэ мэтэ анхан сагта бөө удагадаар тайгдажа байдаг хада уулын эзэд гэһэн хооһон нэрэнүүдые бурхашуул байгаа гэжэ, тэдэнэй дүрсэнүүдые номо һаадаг дэлиһэн, һэлмэ жада далайһан һүртэй аймшагтайгаар зуража, тэдэниие тахижа хүндэлхэ судар номуудые һанаанһаа абан зохёожо, шэнэ нэрэтэй, шэнэ бурхануудые бии болгоһон ябадалые мэдэнэбди. Тиихэтэй хамта, эдэ шэнэ бурхануудһаа хура бороо гуйжа, баһа ада баршадһаамнай, үбшэ зоболонһоомнай абара, аршала гэжэ һүзэгтэй хүнүүдые олоор суглуулжа, мүргэл зальбарал хүүлжэ байдагыень баһа мэдэнэбди.

Урдань Галуута Нуурай дасанда арбан дошходой сам гараха үедэ, шара Ямаатын эзэн гурбан баатар гээшэ гэжэ, гурбан нюдэтэй, хара шарайтай баг маска нюуртаа үмдэһэн, номо һомо агсаһан, хуяг дуулга хэдэрһэн хүнүүдые самай дүхэригтэ һуулгажа, урдань зула хүжэ барижа, тахил балин табижа, тэдэ гурбанай тахилгын судар уншадаг һэн. Баһа Хэжэнгэ нютагта Шилсаана гэжэ хадын эзэн гэдэг отог ноён буурал баабай гэдэгые мүн лэ шэнэ бурхан болгожо, Түбэдэй Жаяг гэгээн гэдэг лама тусхай судар зохёожо тахидаг болгоһон байха юм.

Энэ мэтэ хаа хаанагүй иимэнүүд шэнэ бурхадай дүрсэ зурагууд, тэдэниие тахиха судар номууд зохёогдожо мүнөө хүрэтэр зарим газарта тахигдаһаар байһан ябадалнууд бии гээшэ.

Энээнһээ гадна, Түбэд ба Монгол, Бурят-Монгол оронуудта шэнэ ёһоной ламанарнууд бии болгогдоһон байха юм. Жэшээлбэл, буддын хуушанай ёһые нюуса тарниин ёһондо оруулжа, тэрээнэй хүсөөр хооһон ёһые түргэдхэхэ бисалгагшад гээшэбди гэдэг жудбаанар, баһа буддын ёһые эрдэм ухаанай ёһоор дэлгэрүүлхэ мэргэжэлтэд гээшэбди гэдэг шойрынхид, баһа арад амитанай ада баршад ба шажанай дайсадые тарни хараалай хүсөөр алан дарагшад гээшэбди гэдэг сангасбаанар, мүн баһа түрэлөө олоогүй, зууридын хабсагайда төөрижэ ябаһан һүнэһэнүүдые бурханай орондо сэхэ ябуулдаг хүнүүд гээшэбди гэдэг жоодшонор, мүн баһа онго оруулдаг бөөшүүл шэнги бурхан шойжонгуудые бэедээ оруулжа амитанай ада баршад, үбшэ зоболонгые намнанабди гэдэг шойжоншонор, мүн буддын шажанай ёһо ба бөөгэй ёһо хоёрые хослон баригшад гээшэбди гэдэг бомбонор гэхэ мэтэ саашадаа буришье олон ёһоной сургаалтан гэхэ гү, али олон ёһоной һалбаринуудые эрхилһэн ламанарнууд байха юм. Гэтэр, буддын шажанай сургаалай сохом хэзээ бии болоһон гү, Будда гэдэг хүнэй хэзээ түрэһэн бодото лаб үнэн баримта эдэ олон зүйлэй ламанарай зүгһөө олдоогүй юм. Зарим ёһоной ламанарнууд хэлэхэдээ табан мянга гаран жэл болоо гэхэдэнь, нүгөө зариманиинь хэлэхэдээ хоёр мянга гаран жэл болоо гэдэг байна. Энээгээр болоходоо, буддын номнолой эхин бии болоһон гү, будда бурханай түрэһэн саг хэзээб, хэды жэл үнгэрөөб гэһэн асуудалда, аяар гурбан мянган жэлэй һэлгээ гаража байдаг дээрэһээнь будда бурхан гэдэг хүн үнэхөөрөө байгаагүй, буддын шажан соо нилээдгүй ехээр мартагдашаһан ба хуушаршаһан байдал харагдана гээшэ.

Энэ хадаа гансахан буддын шажан дээрэ хэлэгдэнэ бэшэ.

Дэлхэй дээрэ гараһан шажан бүхэн хуушардаг байхаһаа гадна, зарим жэжэхэн шажанууд огтолон мартагдажа үгы болошоһон байха юм. Тиимэ дээрэһээ шажанда алба хэгшэд өөһэдынгөө шажанай хуушархагүйн тулада, мартагдахагүйн тулада, шажанайнгаа номнол сургаалые, шажанайнгаа заншал ёһололые шэнэдхэн заһабарилхын гү, шэнэ нэмэлтэнүүдые оруулхын тулада ехэ тэмсэл хэһэн түүхэнүүд байдаг. Жэшээлхэдэ, христосой шажанда хэдэн заһабаринууд оруулагдаһан, шэнэдхэгдэһэн ба тэрэ мэтэ тэмсэлнүүд дээрэһээ хуушан ёһотон, шэнэ ёһотон гэхэ мэтэ таһаралнууд гаража ерэһэн байдаг. Энэ мэтэ буддыншье шажанда Зонхоботон, Бадма Самбаатан, Конфузитан гэхэ мэтэ хэдэн хэдэн таһаралнуудай гараһыень мэдэнэбди.

Ингээд байхада ямар ушарһаа шажан хуушарнаб, ямар ушарһаа шажан шэнэдхэгдэнэб, ямар ушарһаа шажанда таһаралнууд гарана гэһэн асуудал табиха ушартай болоно гээшэ.

Хүн зоной бодото байдалынь тэдэнэй сэдьхэл бодолой ямар байхые тодорхойлдог юм гэһэн марксизмын һургаал хадаа шажанууд хайшан гээд бии болодогой, юундэ һэлгэгдэдэгэй шалтагаанине ойлгохо арга олгоно. Ниитын байдалай хүгжэхэтэй хамта, шажан мүргэлнүүд һэлгэгдэдэг, хубилдаг байха юм.

Юрэнхы дээрэ шажан гэдэг болбол хэдэ хэдэн мянгаад жэлэй турша соо арад зоной мухар һүзэгөөр хүндэлэгдэн шүтэгдэжэ ерэһэн болобошье, арад зоной ажамидаралда, эрдэм соёл, ажал байдалда баримталан хэрэглэгдэхэ ямаршье туһа нэмэри хэһэн бишыханшье тэдэ зүйл байгаагүйень харахада, энэ үнэхөөрөөл хооһон сэдьхэлэй мунхаг харал ба эндүүрэл байжа, арад амитаниие юртэмсын байдалһаа холо хооһон һүнөөхэ гэһэн сургаал байһаниинь бодотооро гэршэлэгдэнэ гээд сэхэ хэлэгдэхэ байна.

Манай агууехэ Советскэ орондо Маркс — Энгельс — Ленин—Сталинай сургалаар зэбсэгжэн, дээдэ зэргын эрдэм соёлтой, дээдэ зэргын болбосон ажахытай, гайхамшагта үндэр жаргалтай болоод, омогорхол түгэлдэр һууһан бүхы советскэ хүнүүд ямаршье шажан мүргэлэй мухар һүзэгтэ төөрихэ, мунхаржа ябадалһаа огтолон хахасахань дамжаггүй.

Редакторай орлогшо
О. Г. ГОМБОЕВА

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности — 35-11, местной информации и писем— 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00374. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 728.